

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIX.

CELOVEC, PETEK, 10. FEBRUAR 1984

ŠTEV. 6 (2161)

PREDSEDNIK ZSO NA SVEČANOSTI V SVEČAH:

Svarimo pred zaostritvijo političnega ozračja na Koroškem

„Matija Verdnik-Tomaž in njegovi soborci so po nemškem napadu na Jugoslavijo aprila 1941 spoznali, da nacizem ogroža Slovence na obeh straneh bivše državne meje in da nam grozi popolno narodno uničenje. Izhod in rešitev iz ponižujočega suženjstva ter ohranitev slovenskega naroda so videli v sodelovanju vseh resnično antifašističnih sil ter v organiziranem odporu in nepopustljivi borbi proti zatiralcem. Zgodovinski razvoj je neizbrisno potrdil, da so imeli prav, kajti narodnoosvobodilna borba je tisto dejanje v zgodovini slovenskega naroda, ki nam je dalo največ samozvesti in perspektiv v našem nadaljnjem razvoju.“

Tako je dejal predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser minulo nedeljo na spominski svečanosti ob 40-letnici smrti narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaža v Svečah (o prireditvi poročamo tudi na 2. strani — op. ured.). Kot rezultat našega prispevka k zma-

Predsednik poslancev SPÖ sprejel predstavnike koroških Slovencev

Očitke, da koroški Slovenci svojih vprašanj ne rešujejo znotraj Avstrije, marveč v inozemstvu blatimo svojo domovino, smo že ponovno razkrinkali kot zlobno podtikanje, ko smo bili vedno pripravljeni na enakopraven dialog s pristojnimi dejavniki v državi in deželi.

V nadaljevanju takih stikov z vlado in strankami sta osrednji organizaciji zaprosili za pogovore tudi predsednike poslanskih klubov treh v avstrijskem parlamentu zastopanih strank. Minuli petek je skupno delegacijo koroških Slovencev, ki sta jo vodila podpredsednik ZSO Ludvik Ogris in član predsedstva NSKS Karel Smolle, sprejel na Dunaju predsednik kluba socialističnih poslancev Sepp Wille. Predstavniki slovenskih organizacij so ga seznanili s trenutnim položajem, posebej v zvezi z zadnjimi zaostritvami v šolskem vprašanju, ter mu tolmačili potrebe in predloge slovenske manjšine.

Wille se je zavzel za ukrepe, ki bi utrdili medsebojno zaupanje. Med drugim je bil mnenja, da bi morala dobiti manjšina možnost, da bi svoja stališča in predloge tolmačila v pristojnih forumih stranke in parlamenta.

gi nad fašizmom v Avstriji je govornik nalgasil člen 7 državne pogodbe. Opozoril je, da neizpolnjevanje teh določil, pogosto izredno aroganten odnos koroških in avstrijskih politikov do naših upravičenih zahtev ter odbijanje stalnega enakopravnega dialoga med manjšino in vlado lahko vodi v nevarno politično eskalacijo na Koroškem. Reakcionarna zahteva koroške FPÖ po ločenih šolah pa ob oportunističnem stališču obeh velikih koroških strank utegne povzročiti hudo zaostritev, ki bi lahko imela mednarodne posledice za Avstrijo.

„Zato koroške deželnozbornske stranke svarimo pred tem, da bi volilni boj vodile na hrbtu slovenske narodne skupnosti — kajti tudi koroški Slovenci se bomo, če bo treba, znali upreti in braniti.“ je poudaril predsednik ZSO. Dejaj je, da je bil ob nedavnem obisku avstrijskega kanclerja v Jugoslaviji potrjen interes obeh držav na dobrih sosedskih odnosih, za katere se prav koroški Slovenci še posebej zavzemamo. Srečanje najvišjih avstrijskih in jugoslovanskih politikov pa je ponovno potrdilo tudi mednarodni in bilateralni aspekt manjšinskega vprašanja ter je prišlo do izraza dejstvo, da v zvezi s tem vprašanjem ne gre le za atmosferske zadeve, marveč za izpolnjevanje člena 7 avstrijske državne pogodbe.

„Vsi arogantni napadi na slovensko narodno skupnost v minulih tednih tega dejstva ne morejo in ne bodo spremenili,“ je ob koncu ugotovil tovariš Wieser. „Zveza slovenskih organizacij in celotna slovenska narodna skupnost zato na podlagi izjav avstrijskega kanclerja v Beogradu upravičeno pričakuje, da bo kmalu prišlo do konkretnih in konstruktivnih razgovorov med vlado in manjšino.“

**Wagner napoveduje
spremembe
v dvojezičnem šolstvu**
stran 8

Oddolžitev Urbanu Jarniku

Proslava SPZ ob slovenskem kulturnem prazniku

„Znova skušajmo postati enakopravni sooblikovalci slovenske kulture na jezikovnem, literarnem in zgodovinskem področju in obenem enakopravni oblikovalci koroške kulture v novi dialektični povezanosti regionalne in nacionalne zavesti — to je pot, ki nam jo kaže delo Urbana Jarnika.“ Tako je v sredo zvečer dr. Erik Prunč zaključil slavnostni govor na proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku.

Prešernova proslava Slovenske prosvetne zveze je bila letos v znamenju Urbana Jarnika, tega pesnika, prevajalca, jezikoslovca, narodopisca in zgodovinarja, ki se je pred 200 leti rodil pri Zilji in je pred 140 leti umrl v Možberku. Jarnikovo odlično mesto v slovenski kulturni in narodni zgodovini v začetku 19. stoletja, ko je bila Koroška po oceni univ. docenta Prunča najbolj razvita v vsej svoji zgodovini, je slavnostni govornik opredelil z impresivnim prikazom njegovega lika in dela, pri tem pa je še posebej podčrtal njegovo pesniško delo in njegovo zavzetost proti vojni, npr. ko poziva narode: „Raztrgajte keti- ne gnusne hlapčije.“

Poseben pečat je dal proslavi v javnem studiu celovskega radia tudi nastop osemdesetčlanskega bivšega zbora APZ „Tone Tomšič“, ki se je po desetih letih pod taktirko Marka Muniha in z novim imenom

„Lipa zelenela je“ ponovno posvetil petju. Kvaliteto zbora, ki je nastopil s programom slovenskih narodnih pesmi, je še posebej podčrtala napeta tišina pri pasajah skrajnega piana in pianissima. Z recitacijami iz Jarnikovega dela sta proslavo zaokrožila Marica Hribnik in Mirko Polcer.

Prešernove nagrade

Tudi letos je bila vrhunec proslav ob slovenskem kulturnem prazniku v matični Sloveniji, v zamejstvu in zdomstvu osrednja proslava v Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer so v torek zvečer po slavnostnem govoru gledališkega igralca Poldeta Bibiča podelili letošnje Prešernove nagrade.

Prešernovi nagradenci so trije: arhitekt Oton Jugovec za dosežke v arhitekturi, pesnik Tone Pavček za pesniško zbirko Dediščina in pisatelj Vitomil Zupan za svoje literarno delo. Med desetimi nagradenci Prešernovega sklada je tudi slikar Klavdij Palčič iz Trsta, ki je nagrado prejel za likovne dosežke in scenografijo. Palčiča poznamo pri nas po ilustracijah za najnovejši nemški prevod Levstikovega Martina Krpana.

PREBERITE

na strani

- 2 Izzivalno odlikovanje bivšega nacističarja
- 3 V „Auli slovenici“ razstavlja Franc Mihelič
- 4 Dogajanja v Pliberku in okolici
- 5 Letošnji izlet — v dežele zahodne Evrope
- 6 Ob petdesetletnici napada na „rdeči Dunaj“
- 7 Ugoden nakup knjig v Naši knjigi
- 8 Smučanje v Lepeni in sankanje v Lobniku
- 8 Sarajevo: Olimpijska zaprisega v slovenščini

Pred petdesetimi leti — 12. februarja 1934 — je bila krvavo zatrita in pokopana mlada avstrijska demokracija. Konservativne, krščansko-socialne sile, ki so že leto poprej izključile parlament in uvedle strogo avtoritarno vlado, so dokončno segle po samovladu in uvedle režim, znan kot avstrofašizem. Uničile so organizirano delavstvo in ga oropale njegovih organizacij, socialdemokratske in komunistične partije; vodstvo teh strank se je moralo umakniti v ilegalo ali v emigracijo. Štiri leta avstrofašizma so pomenila razorožitev delavstva, demoralizacijo ljudskih množic, resignacijo politično zavednih kadrov, še hujšo polarizacijo med delavskim in kmečkim prebivalstvom — samo nekaj izmed vzrokov, ki so omogočili Hitlerjev četam neovirano pot in „mirno“ okupacijo Avstrije. Štirim letom avstrofašizma pa je sledilo sedem let nacističnega fašizma.

Že od nekdaj so imele avstrijske konservativne sile moten odnos do demokracije. Po razpadu monarhije so tarnale po starih časih, predvsem pa so bile polne sovraštva do delavstva. Avstrijsko delavstvo je bilo prav takrat polno samozvesti in ves svet je z občudovanjem gledal na „rdeči Dunaj“, vele mesto, ki je sredi katastrofalnega gospodarskega položaja blestelo s svojimi socialnimi reformami;

znani „Karl-Marx-Hof“ je bil vzor rešitve vprašanja delavskih stanovanj, takrat uvedeno socialno varstvo je še danes podlaga vseh socialnih reform v Avstriji. Kljub temu: politična moč je bila v rokah meščanstva, „avstro-

12. februar 1934 črn in obenem svetel datum avstrijske zgodovine

marksizem“ Otta Bauerja je zaupal v prepričevalno moč socialne demokracije in stremel po oblasti po mirni poti. Komunistični partiji ni uspel udar v delavske množice, ki so naprej zaupale tradicionalni socialni demokraciji. Kmečko prebivalstvo pa je bilo pod vplivom krščanskih socialcev in velenemcev, ker so se delavske stranke premalo ozirale na kmečka vprašanja.

Avstrija, skoraj povsem obkoljena od fašističnih ali polfašističnih držav (Mussolinijeva Italija, Hitlerjeva Nemčija, Horthyjeva Madžarska, kraljeva Jugoslavija), se je čedalje bolj delila na dva nasprotujoča si tabora: na eni strani republikanski „Schutzbund“, sicer oborožena, vendar defen-

zivna organizacija socialnih demokratov, ki naj bi ščitila demokratično republiko in politične svoboščine ter dosegla delavstvo, na drugi strani pa „Heimwehr“, oborožena, polfašistična napadalna organizacija krščanskih so-

cialcev, ki je pod Dollfußom pripravila pot za avstrofašistični udar.

Dollfußov vzor je bil Mussolini in že izključitev parlamenta 1933 je jasno kazala smer bodočega političnega razvoja. Že takrat je delavstvo od socialdemokratskega vodstva zahtevalo objavo splošne stavke, toda Otto Bauer je odlašal, češ, to bi pomenilo državljansko vojno. Verjetno je imel prav, vendar državljanske vojne kljub temu ni preprečil. Ko so 9. februarja 1934 varnostne oblasti napadle delavski dom v Linzu, ki je bil hkrati zbirališče „Schutzbunda“, so se delavci branili.

Ta pripravljena provokacija državnih oblasti je bila začetek fašističnega udara v Avstriji, ki je sicer iz-

zval odpor delavstva — vendar prepozno: splošna stavka, ki so jo proglasili socialdemokrati, ni uspela. Centri spopadov so bili Linz, industrijska središča na Štajerskem in zlasti Dunaj. Trije dnevi neenakega boja med orožja nevarjenim delavstvom in fašističnimi, dobro oboroženimi skupinami „Heimwehr“, katerim je prihitela na pomoč tudi avstrijska vojska, so se končali s porazom avstrijskega delavstva in z zmago fašizma. Topovi pred „Karl-Marx-Hofom“ so pokazali značaj avstrijske države in vojske.

To je bil črn dan za avstrijsko demokracijo. In vendar so bili to obenem tudi svetli dnevi za avstrijsko demokracijo: delavstvo se je pogumno uprlo fašističnemu udaru ter je požrtvovalno branilo demokracijo in tako svetlo pokazalo, da ni prostovoljno sledilo krivim prerokom. Svetli dnevi, čeprav polni krvi in čeprav so se končali s porazom zaradi strateških in taktičnih napak tedanjega socialdemokratskega vodstva.

Imeni Konrad Wallisch in Georg Weissel, dveh voditeljev delavskega upora, ki sta bila po porazu obešen, ostaneta prav tako z zlatimi črkami zapisana v knjigi avstrijske zgodovine kot imeni naših narodnih herojev Franca Pasteka-Lenarta in Matije Verdika-Tomaža.

Dr. Franci Zwitter ml.

Odlikovanje bivšega nacista Huberja

pomeni izzivanje vseh antifašističnih sil na Koroškem in v Avstriji

Deželni glavar Wagner je pred nedavnim podelil eno najvišjih koroških odlikovanj Reinholdu Huberju, kar je v demokratični in protifašistični javnosti izzvalo veliko ogorčenje. Reinhold Huber spada namreč v krog najbolj znanih bivših nacistov na Koroškem. Že od l. 1934 je bil ilegalni nacist ter je po nemški zasedbi Avstrije zavzemal visoke položaje tako na Koroškem kot tudi v okupirani Sloveniji. Po vojni pa je bil dolga leta predsednik koroške FPÖ.

O podelitvi odlikovanja bivšemu nacistu je na nedeljski svečanosti ob 40-letnici smrti narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaža v Svečah spregovoril tudi predsednik ZSO Feliks Wieser, ki je dejal:

„Ko stojimo ob grobu borcev proti fašizmu in ko v teh dneh obhajamo petdesetletnico tragičnih februarjskih dogodkov leta 1934, ki so pahnili Avstrijo v objem nemškega nacizma, smo ogorčeni nad dejstvom, da je deželni glavar Wagner prav v teh dneh odlikoval z visokim koroškim odlikovanjem Reinholda Huberja, enega najbolj uglednih bivših koroških nacionalsocialistov. Reinhold Huber je znan predvojni nacist, ki je že leta 1934 s puško v roki kopal grob republiki Avstriji; je nosilec najvišjih odlikovanj NSDAP, med drugim tudi zloglasnega „reda krvi“ (Blutorden).

Za časa nacizma je opravljal visoke funkcije na Koroškem in po napadu na Jugoslavijo vršil odgovorne naloge tudi na Gorenjskem, kjer se je pri svojem delu izredno izkazal.“

Vse to lahko preberemo v tedniku Landesbauernschaft Südmark od 9. 5. 1942, je opozoril predsednik ZSO ter naglasil: „V kolikor to odgovarja resnici, je to velik politični škandal in hkrati izzivanje vseh

antifašističnih sil na Koroškem in v Avstriji, kajti s Huberjem je bil odlikovan grobokop Avstrije, ki si je z vsemi močmi prizadeval za to, da je nacizem prišel na oblast. Brez dvoma je to ena izmed umazanih predvolilnih potez, ki naj bi nemškonalacionalnemu taboru na Koroškem signalizirala, da imajo v koroški socialistični stranki še vedno svoje mesto tudi stari nacisti.“

Častni znak za nosilca „Blutordena“

Deželni glavar Leopold Wagner je 27. januarja 1984 predal častnemu predsedniku koroške FPÖ Reinholdu Huberju na njegovem domu v Sirtitzu „veliki častni znak dežele Koroške“. „Deželni glavar je opozoril na dolgoletne dejavnosti Huberja na mnogih družbenopolitičnih področjih na Koroškem“, je rečeno v tozadevnem časopisnem poročilu.

Kakšne so Huberjeve „dolgoletne dejavnosti“?

„Od svoje mladosti se je udeleževal politiko v smislu nemškonalacionalnega tabora.“ Tako pišejo Kärntner Nachrichten 19. januarja 1984. Od ustanovitve je bil pri svobodnjakih in je danes njihov častni predsednik.

Kaj pa prej?

Poglejmo v nacionalsocialistično glasilo „Kärntner Grenzru“. Tam piše 1./2. maja 1942 ob imenovanju Huberja za „Landesbauernführerja“: „Huber ist schon frühzeitig zur nationalsozialistischen Bewegung gesto-

ßen und hat schon lange vor dem Verbot der Partei die SA in Sirtitz gegründet. Mit seinem SA-Sturm hat Pg. Huber bei der nationalsozialistischen Erhebung im Juli 1934 nach der Besetzung von Sirtitz und Deutschgriffen im Gurktale gegen große Übermacht gekämpft, wurde später zu 14 Jahren schweren Kerker verurteilt. Er ist Träger der höchsten Auszeichnungen der NSDAP, des Blutordens, und bekleidet heute in der Partei den Rang eines Obergemeinschaftsleiters und Gauredners.“

Iz spominov dolgoletnega predsednika ÖVP Hermanna Gruberja pa zvemo, da je do zadnjega trenutka upal na veliki preobrat, dokler mu ni končno 7. maja 1945, podobno kot Rainer in Natmeßnig glede politične oblasti, predal posle na kmetijski zbornici.

Ali mu je za te „dolgoletne dejavnosti na mnogih družbenopolitičnih področjih“ zdaj Wagner podelil visoko deželno priznanje?

ALÖ obsoja gonjo

proti dvojezičnemu šolstvu na Koroškem

Trenutna gonja proti manjšinskemu šolstvu, s katero hočejo doseči „odločilni udarec“ na Slovence in njihove pravice ter likvidirati še zadnje ostanke skupne vzgoje otrok v obeh deželnih jezikih, se vidno zaostroje. Predsednika obeh velikih deželnozborskih strank sicer še delata videz, kakor da bi bili SPO in ÖVP proti samohodu FPÖ, toda Haider se gotovo ni brez vzroka pohvalil, da vlada med tremi strankami daljnosežna enotnost. In v tem mnenju ga je potrdila tudi torkova seja deželne vlade, ker je prav tako prevladovalo enotno mnenje, da bo treba doseči skupen dogovor o „potrebni spremembi“ sedanje manjšinskošolske ureditve.

O „potrebi“ spremembe so si stranke torej že edine — gre le še za način in obliko, kako in kaj naj bo „spremenjeno“. Z drugimi besedami: v imenu trostrankarskega pakta bo uradna Koroška spet — kakor že večkrat v preteklosti — kapitulirala pred Heimatdienstom, ki je v sredo na tiskovni konferenci tolmačil, kako si zamišlja omenjene spremembe oziroma kako namerava s posebnim referendumom svojim zahtevam obleči plašč navidezne demokracije.

Da pa bi bila vsa ta proti Slovincem in njihovim pravicam usmerjena igra prepričljiva in sprejemljiva za širšo javnost, se Slovincem naprti tudi še krivda za sedanje zaostroje. Arogantni izpadi in podla podtikanja so sredstva, ki se jih pri tem poslužujejo — s tem pa le sami dokazujejo, da so njihovi argumenti zgrajeni na šibkih nogah.

Zato se tudi v demokratičnih krogih večinskega naroda večja številu tistih, ki takšni politiki nočejo več slediti. Tudi na sobotnem zasedanju vseavstrijskega koordinacijskega odbora Alternativnih list Avstrije v Gradcu so to jasno poudarili. V posebni izjavi so z vso odločnostjo obsodili težnje nemškonalacionalnih krogov na Koroškem, zlasti Heimatdiensta in FPÖ, po ureditvi ločenih šol na južnem Koroškem. Ločene šole za slovensko in nemško govoreče otroke bi ne pomenile nič drugega kot getoizacijo slovenske narodne skupnosti, s tem pa tudi ustvarjanje Korošcev dveh vrst, poudarja ALÖ. Obenem pa bi bile geto-šole za koroške Slovence tudi hud udarec za vse nemško in slovensko govoreče Korošce, ki si v in izven dežele prizadevajo za pošten narodnostni mir ob dejanski enakopravnosti slovenske narodne skupnosti. Zato poziva ALÖ vse vodilne zvezne in deželne politike obeh velikih strank, da vztrajajo pri sedaj veljavni manjšinskošolski ureditvi. Obenem pa zagotavlja slovenskim osrednjim organizacijam vso podporo v njihovem boju za dosledno izpolnitev člena 7 državne pogodbe ter poziva odločilne politične dejavnike v Celovcu in na Dunaju, naj končno sprejmejo ukrepe za obstoj in razvoj koroških Slovencev in vseh drugih narodnih manjšin v Avstriji.

Magnago sedemdesetletnik

Južnotirolski deželni glavar in predsednik južnotirolske SVP Silvius Magnago je v nedeljo obhajal svojo sedemdesetletnico. Počastitve, ki jih je bil deležen ob svojem življenjskem jubileju, so potrdile, da ga upravičeno imenujejo živ spomenik južnih Tirolcev in njihovega boja za dosledno izpolnitev vseh točk „paketa“, se pravi sporazuma o avtonomiji Južne Tirolske.

Ta svoj sloves pa je podkrepil Magnago tudi sam, ko je italijansko vlado ponovno zelo ostro kritiziral ter menil, da iz Rima piha leden veter. V krogu svojih prijateljev pa je napovedal, da bo tudi svojo petindevdesetletnico praznoval še kot de-

želni glavar, kar naj bi veljalo kot opozorilo na dejstvo, da okoli sebe trenutno nima nikogar, ki bi ga mogel naslediti.

V izjavah, ki jih je imel ob svoji sedemdesetletnici, se je Magnago dotaknil tudi manjšinskega vprašanja v Avstriji: dejal je, da bi Avstrija lahko še marsikaj naredila za zaščito slovenske manjšine na Koroškem. Že v tej posplošeni in neobvezni izjavi pa so določeni krogi na Koroškem videli napad na svojo ljubosumno čuvano dogmo o izpolnjenem členu 7 in vzorno rešenem manjšinskem vprašanju. Kajti KTZ je komentirala: Magnagu vsa čast; toda primerjati južnotirolske razmere s koroškimi pomeni ali nedvednost ali zavestno potvarjanje...

Haider stremi še više

Steger preveč liberalen za FPÖ?

Sedanji predsednik koroške FPÖ Jörg Haider res zelo dosledno stremi za uresničitvijo cilja, ki si ga je postavil na začetku svoje politične kariere: zasedati vodilni položaj na samem vrhu svobodnjakov. Njegova opozicija proti Stegerju ima pri tem dva namena — razkrivati „slabosti“ in „napake“ svojega rivala, obenem pa izpostavljati svoje lastne „odlike“.

V tem prizadevanju je Haider sedaj dobil zaveznika v osebi bivšega svobodnjaškega poslanca Scrinzi, ki očitno še vedno ni prebolel dejstva, da je vedno stal le v senci drugih voditeljev svoje stranke.

Scrinzi je zaostрил napad na sedanjega predsednika Stegerja, kateremu očita, da je preveč „liberalen“ in premalo „nacionalen“ in da se je preveč oddaljil od „tradicionalne usmeritve“ svobodnjaške stranke. Vse te za FPÖ torej potrebne lastnosti pa menda združuje Haider, v katerem Scrinzi zato vidi močnega Stegerjevega naslednika.

Scrinzi se je izrekel za reformo stranke, kar po njegovem pogojuje tudi spremembe na vrhu. Sicer pa se „politični upokojenec“ bavi celo z mislijo na ustanovitev nove stranke.

Dostojna počastitev borcev

ki so padli v borbi proti fašizmu

Tradicionalna vsakoletna spominska svečanost ob partizanskem grobišču v Svečah je bila letos v znamenju 40-letnice smrti narodnega heroja Matije Verdnika-Tomaža. Tako se je vabilu Zveze koroških partizanov minulo nedeljo odzvalo izredno veliko število ljudi, med njimi mnogi bivši soborci in prijatelji Tomaža z obeh strani meje. Pa tudi spored je bil skrbno pripravljen ter je dajal svečan poudarek prireditvi, s katero smo dostojno počastili borce, ki so padli v borbi proti fašizmu.

Za uvod v spominsko svečanost je pihalna godba jeseniških železarjev pod taktirko dirigenta Jožeta Kniflica že na vaškem trgu zaigrala venček partizanskih pesmi, ki so jim sledile žalostinke na pokopališču. Med pesmijo Koroškega partizanskega pevskega zbora, ki ga je vodil Branko Čepin, so predstavniki Zveze slovenskih organizacij, Zveze koroških partizanov in borčevskih organizacij iz Jesenic položili vence ob spomenik. Jeseniška mladina Mojca Strgar in Sandi Jakopin sta med izbrane recitacije vpletla drobce iz življenja in boja Matije Verdnika-Tomaža, medtem ko je Tonči Schlapper prispeval Gregorčičevo pesnitev „Hajdukova oporoka“, katere vsebina ima za nas pomen in veljavo tudi danes, če jo razumemo v smislu borbe proti fašizmu in današnjega boja za uresničitev narodnih pravic, kakor je zapel tudi pesnik: „Prost mora biti, prost moj rod, na svoji zemlji svoj gospod!“

O našem prispevku v boju proti fašizmu ter o pomenu in pridobitvah tega boja za današnji čas je spregovoril predsednik ZSO Feliks Wieser, ki je zavzel stališče tudi k aktualnim vprašanjem (njegova izvajanja ob-

javljamo na posebnem mestu — op. ured.). V kratkih besedah pa se je tedanjega skupnega boja in današnjih skupnih prizadevanj za dobrososedske odnose spomnil tudi predstavnik jeseniških borcev Jože Ulčar. Dejal je, da so etnične meje našega življa na Koroškem zaznamovane s krvjo naših bojnih tovarišev, ter naglasil: „Danes, ko se spominjamo smrti heroja Verdnika in več sto borcev, ki so padli v teh krajih, ponujamo preko njihovih grobov prijateljsko roko vsem poštenim in demokratičnim ljudem, ki si

tako kot mi želijo dobrososedskih odnosov in ki spoštujejo naš boj in njegove pridobitve. Zato upam, da je vsakomur razumljivo, da smo in bomo prav zaradi našega boja in grobov naših tovarišev v mejah republike Avstrije z vso močjo podpirali prizadevanja naših rojakov tu na Koroškem, da končno pridejo do svojih pravic, ki so jim sicer že zdavnaj formalno zajamčene s podpisom avstrijske državne pogodbe. To so bili končno tudi cilji našega boja in to je neizpolnjena obveznost republike Avstrije.“

Slovenija se je predstavila na Dunaju

Prejšnji teden so se na Dunaju vrstile številne prireditve, s katerimi se je Slovenija predstavila pod skupnim naslovom „Slovenija na obisku v Avstriji“. Glavni namen tega „obiska“ je bil, da v glavnem mestu Avstrije širšo avstrijsko javnost seznani z najrazličnejšimi dosežki in ponudbami, ki jih ima Slovenija tako v gospodarstvu in kulturi kot še posebej v tujskem prometu.

V tem okviru so bile na Dunaju kulturno-umetniške prireditve, na katerih so sodelovali znani slovenski ansambli in solisti — od simfoničnega orkestra RTV Ljubljana do folklorne skupine France Marolt in Koroškega okteta ter od Acija Bertonclja, Cirila Škerjanca, Eve Novšak-Hovškove in Dubravke Tomšič-Srebotnjakove do Ota Pestnerja in mnogih drugih.

Posebno mesto je v tem okviru zavzemalo predavanje slovenskega kulturnega ministra Matjaža Krmecla, ki je številnemu občinstvu tolmačil prisotnost Slovencev v dunajskem kulturnem, znanstvenem in ustvarjalnem življenju

skozi stoletja. V dolgi vrsti je predavatelj navedel imena in dosežke slovenskih univerzitetnih profesorjev, književnikov, arhitektov in tehnikov, ki so vse od začetkov dunajske univerze sredi 15. stoletja pa do ustanovitve ljubljanske univerze po razpadu monarhije odločilno sodelovali umetniško in znanstveno podoben nekdanje cesarske prestolnice. Prav tako pa je predstavil kulturo današnje Slovenije in njene glavne mesta in pri tem opozoril na značilno povezavo: na Dunaju podeljujejo Stefanovo medaljo, v Ljubljani pa imajo inštitut Jožefa Stefana (v obeh primerih dostojna počastitev našega koroškega rojaka — op. ured.). In svoja izvajanja je zaključil s poudarkom: Slovenci so se skozi stoletja sicer naučili potrpežljivosti, vendar nikakor ne drži teza, ki jo je nedavno zapisala Die Presse, češ da so Slovenci iz nostalgije razlogov še vedno navezani na Dunaj. „Obdobje habsburške monarhije namreč v naši zgodovini ni bilo ravno najsrečnejše. Tisto, kar Slovence vleče na Du-

naj, je dejstvo, da je v to mesto vgrajeno toliko njihovega intelektualnega potenciala.“

Glavni poudarek dunajskih prireditev pa je bil seveda na gospodarstvu in turizmu ter so poleg raznih razstav in prikazov ter kulturnih ponudb potekali tudi delovni razgovori med vodilnimi predstavniki Slovenije in pristojnimi funkcionarji avstrijskih ustanov. Pri tem so vedno znova ugotovili potrebo in možnosti nadaljnje utrjevanja in razširjanja vsestranskega sodelovanja ter se dogovorili tudi za konkretne projekte, katerih uresničevanje bo gotovo prispevalo k obogatitvi dobrososedskih odnosov med obema državama.

Za slovenski obisk v Avstriji je vladalo na Dunaju veliko zanimanje in tudi tamkajšnji tisk je posameznim prireditvam posvetil dokajšnjo pozornost. Tako je že zdaj možno oceniti, da je bila ta manifestacija posrečena in tudi uspešna. Pri tem nam je posebno v zadoščenje, da je bilo v pogovorih med avstrijskimi in slovenskimi predstavniki prisotno tudi vprašanje naše narodne skupnosti.

Akademik France Mihelič

ponovno razstavlja v Celovcu

Tudi torkova otvoritev razstave olj in pastelov akademika prof. Franceta Miheliča v celovski „Auli

nostnem koledarju „Aule slovenici“. Sicer pa je o umetniku in njegovo-

Umetnik France Mihelič v pogovoru z Bratkom Kreftom in Mirtom Zwitterom.

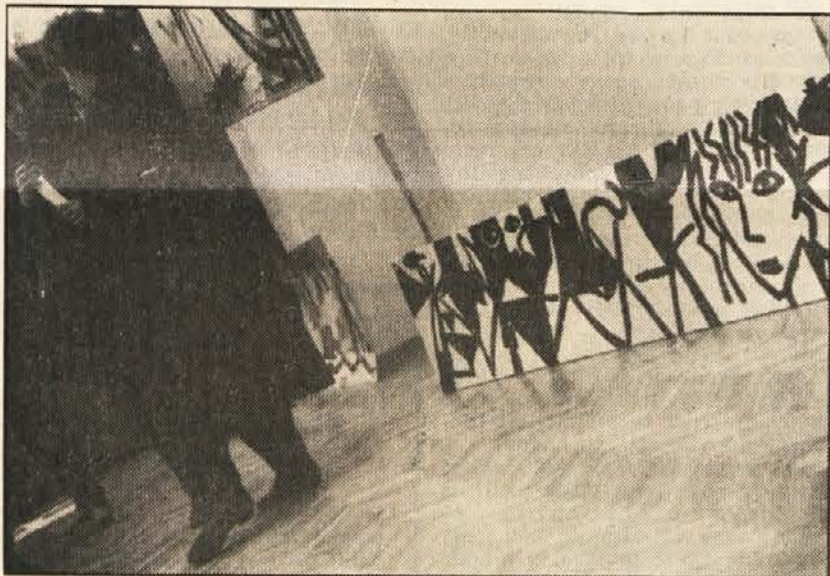
slovenici“ je potekala v okviru prireditve ob letošnjem slovenskem kulturnem prazniku. Navzoči podpredsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti akademik dr. Bratko Kreft je to vključitev v vsenarodno praznovanje orisal s kratkimi besedami. Dejal je, da je prav umetnost tista, ki je združevala in ki združuje ljudi preko vseh meja. „S to razstavo ob obletnici Prešernove smrti se pridružujemo proslavam slovenskega kulturnega praznika, ker se čutimo enotni in združeni v duhu Prešernove Zdravljice, v kateri je kot prvi tako edinstveno izpovedal misel enakopravnega sožitja in dobrega sosodstva.“

Miheliča v Celovcu ni treba več posebej predstavljati: spoznali smo ga že na raznih deželnih razstavah, pa tudi v „Auli slovenici“ je že bil gost, ko je leta 1976 predstavil izbor svoje bogate grafike. Tokrat razstavlja olja in pasteje ter obsega izbor časovno obdobje sedemdesetih let pa vse do najnovejših stvaritev iz leta 1984. Motivno se srečamo spet s „starimi znanci“ — s kurenti, z muzikanti, z maskami in veščami, v katerih bogato variiranjem upodabljanju je Mihelič priznan mojster. Lok razstavljenih del sega od novejših pastelov iz serij apokalipse, metamorfoz in vešč tja do njegovega znamenitega „Mrtvega kurenta“ — torej motivi, ki so upodobljeni tudi v letošnjem umet-

vem ustvarjanju spregovorila priznana strokovnjakinja Melita Stele-Možina, ki je Miheliča predstavila

Spet Aton in Benetik

Benetik in Aton spet razstavljata, tokrat v Mladinskem domu SSD. Gre za nekoliko spremenjeno razstavo s Koroških kulturnih dni. Hkrati je izšel tudi katalog, ki bi moral iziti že za kulturne dni. Ponedeljkovi otvoritvi razstave, ki bo odprta še danes in jutri in ki se je Aton spet ni udeležil, so dali poseben akcent trije glasbeniki skupine Kundalini, Emil Krištof, Ali Gaggi in Pauli Talschl z dvema jazzovskima improvizacijama, ki sta izveneli kot pravcati komorni jazz. „Morda se nam zdijo razstavljenata dela malce robata in kaotična“, je rekel Emil Krištof, ko je odpiral razstavo, „toda prepričan sem, da bodo nekatera več kot enodnevno pričevanje o času, ki jih je porodil.“ Rudi Benetik in Aton — Valentin Polanšek ml., oba študenta likovne akademije v Ljubljani, torej kot „divjaka“ križata tabuje in skušata s svojimi deli izzvati predvsem emocije in refleksije. — Na sliki:

„Vaš in naš“ kulturni praznik

Pevke Obirskega ženskega okteta in pevci okteta DPD Svoboda France Prešeren so skupno s prebivalci desetih vasi krajevne skupnosti Žirovnica 28. januarja praznovali slovenski kulturni praznik. V dvorani na Breznici so dostojno počastili spomin na velikega rojaka dr. Franceta Prešerna. Ženski sekstet (dve pevki sta zboleli) je pod vodstvom Valentina Polanška doživeto zapel slovenske narodne pesmi, pevovodja Valentin Polanšek pa je kot pesnik občuteno prebral nekaj pesmi iz treh svojih pesniških zbirk. Domači oktet je mojstrsko predvajal slovenske pesmi. Prisrčni odnos med obiskovalci in pevci je združeval, kot smo Slovenci na obeh straneh Karavank povezani ne samo ob slovenskem kulturnem prazniku.

Hrvatski bali

Na prvi „Hrvatski bal“ je konec januarja vabilo „Hrvatsko kulturno društvo Jug“ v Veliki Petarstof. Par sto Hrvatov iz južnega Gradiščanskega se je zbralo in zaplesalo ob melodijah mladega ansambla „Pax“ in občudovalo plese folklorne skupine iz Stinjakov. Tudi mnogo hrvaške mladine je bilo na „balu“. Uspela družabna prireditev je organizatorje vzpodbudila, tako da se bodo v prihodnje še večkrat s podobnimi prireditvami oglasili v javnosti.

Na Dunaju se gradiščanski Hrvati v pustnem času zbirajo vsako leto na tradicionalnem Hrvatskem balu, ki ga prireja „Hrvatsko gradiščansko kulturno društvo u Beču“. Jutri, v soboto 11. februarja, se bodo spet zbrali pod častnim pokroviteljstvom ministra za pouk, dr. Helmuta Zilka, ob 20. uri v Parkhotelu Schönbrunn.

Svoj ples organizirajo tudi Hrvati na Madžarskem. V soboto 18. februarja bodo zaplesali v Sambotelu (restavracija Pannonia) na svojem „Hrvatskem balu“.

OBJAVA

ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE V CELOVCU

Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu sporoča:

1. Po posebnem odloku Zveznega ministrstva za pouk in umetnost naj prijavijo starši svoje otroke, ki jih želijo dati v šolskem letu 1984/85 na gimnazijo, takoj po končanem prvem semestru tega šolskega leta, v času od 13. do 29. 2. 1984, ravnateljstvu Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu. Ob prijavi za sprejem je treba predložiti ravnateljstvu spričevalo prvega semestra 4. razreda ljudske šole, rojstni list in dokaz avstrijskega državljanstva.
2. Pravočasno prijavljeni učenci, ki bodo ob koncu šolskega leta 1983/84 po oceni ljudskošolske konference sposobni za vstop v prvo vrsto glavne šole (ERSTER KLASSENZUG), bodo sprejeti na gimnazijo brez sprejemnega izpita.
3. Prijavljeni učenci, ki ne bi dosegli tako dobre ocene, bi morali delati sprejemni izpit. Za sprejemni izpit, pri katerem bo izpitna komisija gimnazije presodila sposobnost učenca, bo treba otroka prijaviti v prvi polovici junija 1984. Sprejemni izpiti bodo v sredo 4. julija 1984.
4. Konec maja 1984 bo vodstvo ljudske šole javilo gimnaziji učni uspeh učencev, ki so se prijavili za vstop v gimnazijo. Nato bo ravnateljstvo gimnazije pravočasno obvestilo starše o sprejemu učenca oz. o potrebi prijave k sprejemnemu izpitu.
5. Zakasnele prijave bodo v izjemnih primerih še možne s posebnim dovoljenjem Deželnega šolskega sveta.
6. Za vstop v višje razrede je potreben poseben razgovor z ravnateljem.

Prijave za sprejem v gimnazijo lahko opravite osebno v šolski pisarni ali pa se obrnete pismeno na naslov: Zvezna gimnazija za Slovence, Prof.-Janežič-Platz 1, 9020 Klagenfurt/Celovec.

RAVNATELJ:

dr. Reginald Vospernik l. r.

7

Že zgodnji Prežih je presenečal bralce z opisovanjem svojega okolja „življenja v hlevu“ in njegovi hlapci so potisnjeni „v zadohle in smrdljive hleve“. Takole slika svoj razgled, da „stoji živina visoko na gnoju, kakor bi pridigala“ in kmečka hči, ki seda k molži pod kravo ima zaradi hlapčeve zanikrnosti polne cokle kravjega blata.

Tudi Winkler vidi, kako obidejo vrste živine trgovci z živino kakor škotje vrste klopi v cerkvi in tudi sam stoji na kupu gnoja.

Očitno oba pisatelja, starejši in mlajši izbirata iz podobnega okolja in to označujeta s podobnimi primerjavami. Četudi je med pisateljema čez šestdeset let in je Prežih sin kmečkega najemnika in bajtarja v Mežiški dolini, mladi Gornjekorošec pa sin premožnega kmeta, se pri njunih opisih izpričujejo ob omenjenih slogovnih prvinah še mnoge druge sorodnosti.

Oba opisujeta na primer kmetovo molitev ob času toče, vendar seveda vsak po svoje (Prežih v noveli *Borba*). Oba se srečata s kmečkim izkoriščanjem družine, predvsem otrok kot delovne sile. Le da Prežih opravičuje svojega z delom preobloženega očeta, sam pa je bil v družini tisti najstarejši otrok, ki je moral prvi poprijeti za delo pastirca, gonjača in tako naprej. Winkler priznava, kako se je izogibal

kmečkemu delu in očetu, a piše, da je postal njegov mlajši brat pač spet poceni hlapec.

Razliki pri sporočilih, seveda leposlovnih, sta posebej zanimivi v naslednjem opisu.

Prežih takole avtobiografsko piše o očetovi in svoji hoji v mlin: On je nosil naloženo vrečo moke na svojih orjaških plečih, jaz pa sem korakal za njim. Bil je čisto kriv in

ROK ARIH

njegovo dihanje je bilo podobno hropenju. Počasi se je pomikal v klanec, čul sem, kako škripljejo njegove kosti, in videl, kako mu drgetajo noge. Bal sem se, da mu bodo skočile v bokih iz sklepov in da se bo razsul pod živim tovorom... Debele žile na njegovih močnih rokah so nabrekle in skozi se je natanko videla valujoča kri... (Borba)

Winkler: Ko si ti pred nekaj meseci nosil na svojem ukrivljenem hrbtu z žitom preobloženno vrečo iz žakljevine k mlinu in ko sem videl, kako je breme poglobilo brazde na tvojem obrazu, nabrekle žile, so mi pritekale solze in zameglile pogled: Als du vor einigen Monaten auf deinem gekrümmten Rücken einen getreideschweren Jutesack zur Mühle trugst und ich sah, wie sich unter Last die Furchen in deinem Gesicht vertiefen, Adern anschwol-

len, traten mir Tränen in die Augen und verschleierten den Blick. (Der Ackermann aus Kärnten).

Podobnosti, ki jih navajam in izbiram, izhajajo pač iz narave proizvodnega odnosa kmetstva, ki sta ga doživela in doživljala oba, starejši in mlajši pisatelj. Dalje je tu še krajinska določenost in tudi še kopica drugih določil, na primer širno in staro ideološko območje rim-

skokatolištva, ki je obvladovalo v znatni meri vaškega človeka. Razumljivo pa je, da je precej tudi razlik, na katere nameravamo še opozoriti.

Se en primer se mi zdi zaradi svoje podobnosti in obenem različne uporabe na koncu svoje reportaže Če Zila noj Drava nazaj potačo (1930) kot otožen refren dogajanja na avstrijskem Koroškem po obiskih ob robovih s turizmom preplavljenih krajev in z mislijo na pomemčevanje Slovencev s stihom pomemčenca Košata: „Zapuščen, zapuščen sem jaz.“ Mladi Winkler pa začustuje ob ruski narodni božični pesmi, ki jo zapoje kot žival na Koroško po nacistični soldateski prignana, a zdaj že naturalizirana Rusinja Barbara Vasiljevna: „Valosn, valosn, wia Stan auf Stroßn, so valosn, valosn bin i.“ (Mutter-

sprache)

Josef Winkler obseže v svojih pripovedih praznike in običaje: vse svete; miklavževanje celo s tem, kako svari babica pred vaško surovostjo preoblečenih parkljev; predbožič in božič z jaslami, polnočnico in po kadilu dišečem prazničnem hlevu.

Kot dolgoletni ministrant je vsestransko spoznal cerkveno in ver-

ske nadvlado. Vas sama je sezidana urbanistično v znamenju križa, povsod so križpotja s križanim znamenjem, Križani visi v božjih kotičkih v izbah in spalnicah, ponuja ga popotni kramar, v rokah ga ima umirajoča babica.

Vaško življenje obvladava babica-porodničarka, ki pomeni utelešeno življenje in župnik, polbog z avtoriteto Kristusovega trpljenja (Der Ackermann aus Kärnten, 113-114).

Med romani je drugača prvo vrsto redu izida posvetil očetu, kmetu iz Koroške. Očetu, ki vsak šiling trikrat obrne, preden ga izda — ki se usede visoko na svojega traktorskega konja. Ima poseben bližen odnos do živine in dopusti da stari konj lahko umre v hlevu, medtem ko proda konjiča, pol žrebe, potem ko kupi traktor (Der Ackermann aus Kärnten, 99).

Sestavin o odnosu kmečkega člo-

veka do živine in sploh do domačih živali najdemo še drugod v besedilu. Prav tako pristno je opisoval ta odnos tudi Prežih.

V znatnem obsegu so navzoči tudi opisi dela, predvsem očetovega, ki pač enosmerno koraka s svojim plugom po svoji poti.

Temu očetu se njegov sin čedalje bolj upira in izmika kmečki poti in življenju, izročilu — na primer očetovi pripovedi o vojni. Zoprne so mu celo očetove brčice pristržene po zgledu Hitlerja. V vsej očetovi pojavi vidi sin tiranijo. O tem očetovem idolu se spet in spet oblikuje sinov odpor, tudi ob dejstvu, da sta oba ujca padla na ruski fronti. Redkokdaj je videl, tako piše, svojo mater tako presunjeno in obenem ježno, ko je oče še zagovarjal voditelja, ki naj bi vladal tudi v sedanjem svetu. Obregnil se je ob mladini in njenih dolgih laseh, češ da pod Hitlerjem kaj podobnega ne bi bilo mogoče in da ne bi bilo ne dolgočascev ne njihovega pohajkovanja. Sam pisatelj je s svojimi sovrstniki ob dolgih laseh iz mesta prinesel še novo nošnjo na vas, jeans. Ob klasični glasbi, ki se je glasila iz radia, se je bojeval za delež beat-glasbe, Beatlov, Rolling Stonesov, L. Cohena in drugih, medtem ko sta se starša morala bojevati za svojo koroško ljudsko glasbo (Muttersprache, 103).

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

Iz Pliberka in okolice

Čeprav je še globoka zima, čas, ki po svoji naravi deluje pomirujoče na ljudi in naravo, pa se pri nas le giblje in je polno dogodkov. Zima nas nikakor ni „zavrla“ pri našem delu, posebno ne na kulturnem področju. Tako smo imeli v zadnjem času vrsto prireditev in drugih dejavnosti, ki so nam delale dosti preglavic, kako bomo vse te lahko tudi pokrili.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku je vabilo na predvajanje filma Bitka na Neretvi v Posojilnico. Ta film je pokazal z vso krutostjo zadnje vojne posebno še tistim, ki smo vojno občutili na svoji lastni koži in oživel tiste strašne čase izpred 40 let. Pa tudi tistim mlajšim, ki niso občutili vojne je dal veliko misliti o neizmernem trpljenju, pomanjkanju in kako herojsko so se narodili in narodnosti Jugoslavije bojevali za svojo svobodo in za uničenje okupatorja in njegovih hlapcev. Vsebinska filma bi nam morala biti vzor, kako se je treba boriti za svoje pravice in svobodo. Če bi le delček tega storili v našem dnevnem življenju tudi mi, bi za naše pravice ne izgledalo tako revno. Če bi bili koroški Slovenci tako prizadeto pri svojih akcijah za naše pravice, kot to kaže film, bi sigurno imeli več, kot imamo sedaj. Škoda je le, da je bil film močno skrajšan, da nam ni posredoval vse njegove veličine. Kljub temu pa smo bili zadovoljni in si želimo še več slovenskih filmov. Vanču Haninu pa se zahvaljujemo za predvajanje filma. Škoda, da nas ni bilo več.

Farna mladina je v nedeljo povabila igralsko skupino iz Dobrle vasi v župnišče, da se predstavi z igr

„Čevljar baron“. Zbralo se je veliko ljubiteljev zabavne igre, za katero lahko rečemo, da so jo Dobroličani prav dobro podali. Škoda je le, da ni mogoče obiskati vseh prireditev. Vsekakor je za vsakega nekaj na razpolago, pa še za dušo je vedno dovolj, samo posluševati bi se je morali več.

Te dni praznuje svojo 85-letnico Matilda Skuk, pd. Zmavčeva mati iz Potoč pri Labotu. Kljub obilnemu delu in skrbi za kmetijo je dočakala visoko starost še vsa zdrava in z zanimanjem za dogodke doma in po svetu. Številnim čestitkam se pridružujemo tudi mi z željo, da bi ostala še dolgo zdrava in srečna.

V Pliberku smo položili k večnemu počitku Antonijo Truppe, ki je kljub rahlemu zdravju dočakala visoko starost. Pokojna gospa Truppe pa kljub visoki starosti ni mirovala. Delala je že vrsto let pri Schwarzu v kuhinji in bila desna roka gospodinje. Gospa Truppe je bila vdova. Njen mož je bil med vojno komandant žandarmerije v Pliberku, ki pa je bil kljub temu, da je bil organiziran v nacistični stranki, povezan z osvobodilnim gibanjem. Mnogim je pomagal, da jih niso spravili v zapore in taborišča. Zato se je reklo, ko so ga kmalu

po koncu vojne poslali v pokoj, da ga niso dali v pokoj zaradi tega, ker je bil član nacistične stranke NSDAP, marveč zaradi tega, ker je podpiral partizane in antifašiste. Vsekakor je bil oseba, ki je vedela kaj mora storiti, če je človek v stiski.

Pokojno gospo Truppe bomo pogrešali kot dobro, srčno, nasmejano in original odhajajočega Pliberka.

Že vse leto so bili na pobočjih Pece na delu žičničarji z namenom, da povečajo zmogljivost sedežnice. Koncem minulega meseca je bilo tako daleč, da so predali sedežnico z dvojno zmogljivostjo v promet. Do sedaj je zmogla na uro prepeljati 187 oseb, prenovljena pa 373. To je vsekakor lepa pridobitev za tiste, ki se ne morejo peš napotiti na našo goro Peco. Verjetno, da ob gotovih prilikah ne bo treba pri Najberžu čakati dve uri na to, da te po plačani voznini popeljejo na Peco. Mnogokrat nisi vedel, ali bi še čakal ali pa bi se vrnil domov in Peco gledal od spodaj. Vsekakor so obnoveni dela sedežnice stala 13 milijonov šilingov, kar ni od muh. Seveda zmora takšne izdatke samo žičničarska družba, ki črpa denar iz skupnih turističnih področij. Vsekakor je podvig povišanja zmogljivosti sedežnice lepa obogatitev za tujski promet. Pionirji prvotne sedežnice dr. Mori in drugi, te razširitve prav gotovo ne bi zmogli, vendar dali so idejo in napravili prve korake, da se tudi Peca vključi v verigo turizma.

K otvoritvenim ceremonijam je prišel tudi sam deželni glavar Wagner, da prisostvuje tej slovesnosti.

Vabljeni so bili tudi navadni zemljani, da pridejo k Najberžu (sedaj bolj moderno „Petzenkönl“) in se na ta dan zastoj popeljejo na Peco. Deželni glavar pa se je bridko zmotil, ko je mislil, da bo tudi Peci lahko tako oholo in gospodovalno ukazoval kot nam Korošcem, ki smo slovenskega porekla. Tudi Peca se je uprla z vso svojo naravno močjo. Žičnica je stala in ob vznožju Pece je stal prav majhen tudi „mogočni“ Wagner. Speči kralj Matjaž v Peci pa se je obrnil in zabundal: „tu sem jaz gospodar in ne razumem te“. Zbrano publiko na tej slovesnosti so namreč pozdravili samo v nemškem jeziku, nihče pa se ni spomnil tistih, ki tukaj živimo in smo slovenskega rodu in tistih, ki pridejo čez mejo in teh tudi ta dan ni bilo. Prepričan sem, da so merodajni krogi računali s tem, da bodo spet prišli iz sosednje Slovenije turisti v vedno večjem številu na Peco in zaradi tega tudi povečali zmogljivost sedežnice. Kdaj bo ta uradna zabitoz prišla do spoznanja, da živita tukaj od nekdaj dva naroda in da je tisti čas, ko so bili oni gospodje, drugi pa hlapci, mimo. Novi čas zahteva enakopravnost in spoštovanje tudi tistih, ki niso izšli iz „večvredne“ rase.

Tudi ni res, kar je rekel deželni glavar, da vsak kdor pride na Peco dobi tisto, kar je plačal. Stoletja plačujemo davke kot drugi in se borimo za našo besedo in pravico in vendar ne dobimo tistega, za kar plačujemo — prijazne domače besede in enakopravnost.

ikej

Peca jim je prirasla na srce

Kot smo že poročali je bivala pri naših ljudeh na območju Pliberka skupina mladincev iz celjske občine, ki se je smučala na Peci in spoznavala zanimivosti pliberškega območja. Ena udeleženek teh zimskih počitnic pa nam je poslala sledeče vrstice:

Pliberk, Pliberk! Prispeli smo. Kako smo se veselili, že tri tedne nazaj, da bomo smučali na Peci. To je pač veliko doživetje.

Seveda nas je bilo pred prihodom v ta lepi kraj strah, če nas bo kdo čakal, če bodo prišli ljudje po nas. Seveda smo takoj, ko smo se pripeljali pred pliberško Posojilnico že zagledali tovariša Hudla in tudi dru-

ge. Kmalu za tem smo se že predstavili našim novim enotedenskim „staršem“. Vsi smo se že kar prvi dan dobro znašli in komaj čakali naslednjega dne, ko smo šli na prvo sankarsko „preizkušnjo“. Sankali smo se po cesti na Komelj. Bilo je zares čudovito. V naslednjih dneh pa se je začelo — tisto pravo. Začeli smo se smučati. Peca je zares čudovita in prav gotovo smo z nje „odnesli“ marsikaj lepega. Žal pa nam ni šlo prav vse čisto kot po maslu. Nagajalo nam je vreme. Pa kaj zato, to našega vzdušja vseeno ni moglo pokvariti. Sedaj pa odhajamo. Kako nam je žal — ostali bi kar še kakšen teden, toda na žalost, to ne gre. Oh ta veličastna Peca! Še kar znova in znova se oziramo po njej. Toda upamo in skoraj trdno smo prepričani, da je ne vidimo zadnjič.

Klara Pavšer
Prekorje 51, Škofja vas

Uspešno kulturno sodelovanje

V soboto 4. februarja se je „Oder 73“ SPD „Edinost“ iz Pliberka predstavil dijakom Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu z delom Alda Nicolaja STARA GARDA. Omenjena predstava je potekala v sklopu kulturnega sodelovanja, ki sta ga v letošnjem šolskem letu začrtala SPD „Edinost“ iz Pliberka in Zvezna gimnazija za Slovence v Celovcu. Pliberško igralsko skupino in zastopnike društva je pozdravil ravnatelj gimnazije dr. Reginald Vospernik, ki je poudaril, da se začrtano kulturno sodelovanje uspešno razvija. Za njim je povzel besedo podpredsednik pliberškega društva tov. Lipej Kolenik in ob tem predal ravnatelju dr. Vosperniku ploščo moškega pevskega zbora „Edinost“ Pliberk, ki je pred kratkim izšla. V zameno pa je ravnatelj dr. Vospernik podaril skupini in zastopnikom društva plošče in kasete glasbenih produktov slovenske gimnazije.

Mladi gledalci pa, ki so spremljali to odrsko delo, so dokazali, da se znajo poglobiti tudi v resne probleme starejše generacije, saj so sledili vsebini zavzeto in koncentrirano, da pa so bili zadovoljni tudi z igranci je dokazal močan in spontan aplavz ob koncu predstave.

CELOVEC

Razstava olj in pastelov
akademika prof.
FRANCETA MIHELICA

je odprta do 24. feb. 1984, od ponedeljka do petka, od 13.00 do 16.30 ure v AULI SLOVENICI, Paulitschgasse 5-7

Prisrčno vabljeni!

STROKOVNO PREDAVANJE O SADJARSTVU

● v soboto 10. 3. 1984 ob 13. uri v društveni sobi nad Posojilnico v Szentjakobu v Rožu
Prireditelj: Slovenska kmečka zveza v Celovcu, Kmečko gospodarska zadruga in Slovensko prosvetno društvo „Rož“ oba iz Szentjakoba v Rožu

● v soboto 10. 3. 1984 ob 9. uri v sejni sobi Posojilnice v Škofičah
Prireditelj: Slovenska kmečka zveza v Celovcu in Kmečko gospodarska zadruga v Škofičah
Predavatelj: inž. Franc Lomberger (Kmetijski zavod Maribor)
V slučaju slabega vremena bo predavanje preloženo na soboto 17. 3. ob istem času in na istem kraju.

ZMOTICE

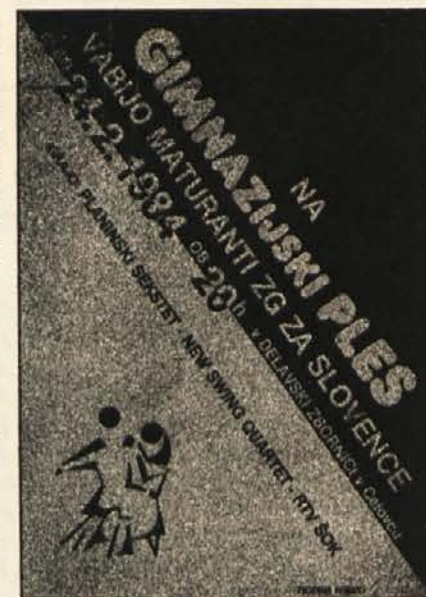
ZAŠČITNA SREDSTVA ZA ZITO IN KORUZO — GNOJENJE
četrtak 1. 3. 1984 ob 9.30 uri v gostilni Pranger v Zmotičah.
Predavatelj: inž. Aleksander Kassl
Prireditelj: Slovenska kmečka zveza v Celovcu in Kmečko gospodarska zadruga na Brnci.

Slovensko prosvetno društvo Obir na Obirskem in Krajevno združenje Zveze slovenskih žena vabita na
ZDRAVNIŠKO PREDAVANJE
v soboto 11. 2. 1984 ob 20. uri pri Kovčunu Obirskem.
Predavatelj: dr. Tomo Hribnik iz Kranja

Disco „Happy night“ — Žitara vas vabi na

PLES

v petek 10. 2. 1984 ob 21. uri.
Igra pop-skupina JADAGANI

Ob 90-letnici rojstva
Prežihovega Voranca

PUNT

Koncert in recitativ KPPZ
● v nedeljo 12. februarja 1984 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

VABILO
na

seminar za zborovodje, pevce in voditelje mladinskih in otroških pevskih skupin

V KULTURNEM DOMU NA RADIŠAH
v soboto 18. februarja ob 17. uri in v nedeljo 19. februarja ob 9. uri.

S P O R E D :

Sobota 18. 2. ob 17. uri:

Roman Verdel (študent, zborovodja moškega zbora v Borovljah):
„PROBLEMI, MOŽNOSTI IN NALOGE ZBOROVKEGA PETJA“
Janko Jezovšek (glasbeni pedagog, skladatelj in zborovodja v Nemčiji):

KONKRETNI POSKUSI OB NEKATERIH KOMPOZICIJSKIH TEKSTIH IN PREDLOGI ZA NOVE KOMPOZICIJE

Nedelja 19. 2. ob 9.00 uri (po prvi sv. maši)

Janko Jezovšek:

praktične vaje z radiškim in kotmirškim pevskim zborom. Zaželeno je, da bi se poleg omenjenih zborov tudi nedeljskega programa udeležilo čim več zborovodij in pevcev. Praktične vaje naj bi tudi tistim, ki ne bodo direktno sodelovali, dale nove impulze in pokazale možnosti, kako bi zboljšali naše zborovsko petje.

Nedelja 19. 2. ob 14.30 uri

Koncertna predstava moškega zbora iz Radiš in mešanega pevskega zbora iz Kotmare vasi s praktičnimi izsledki iz dopoldanskega seminarja.

PRIREDITVE

BELA PRI ŽEL. KAPLI
Slovenski športni klub „Obir“ v Železni Kapli prireja od 12. 2. do 15. 2. 1984 pri Šejinu v Beli

SMUČARSKI TEČAJ za začetnike (otroke in odrasle)

Prijave sprejema Jožko Malovrešnik, Železna Kapla 321, tel. 255 (Konsum). Prispevek za udeležence do 14 let znaša 500 in nad 14 let 600 šilingov. V prispevku sta vključena kosilo in dnevna karta za vlečnico. Udeležba na tečaju je na lastno odgovornost.

REBERCA

ORFF-SEMINAR ZA DRUŽINE
od sobote 18. do nedelje 19. 2. 1984 v mladinskem centru na Reberci. Prireditelj: Krščanska kulturna zveza.

ZELEZNA KAPLA

Ob slovenskem kulturnem prazniku
KULTURNI VEČER

v petek 10. 2. 1984 ob 19.30 uri v farni dvorani v Zel. Kapli.

Sodelujejo: Kvartet graških študentov — Oder mladje s predstavo „Mali strah Bav bav“ — MePZ „Zarja“ in člani dramske skupine.

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli.

SENTPRIMOZ

12. PLES „DANICE“

v soboto 11. februarja 1984 ob 19.30 uri v kulturnem domu Danice v Sentprimozu.

Igra **Planinski sekstet**, na programu pa je še vrsta presenečenj. Prisrčno vabljeni!

Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Sentvidu v Podjuni

PREŽIHOVA ŠOLA

Klub Prežihov Voranc vabi na prvo predavanje v okviru „Prežihove šole“: 12. februar 1934 in njegov odziv v takratni slovenski politiki na Koroškem
v petek 10. 2. 1984 ob 20. uri v Klubu Prežihov Voranc, Celovec, Benediktinski trg 5.
Predavatelj: dr. Mirko Messner

NASTOP UČENCEV GLASBENE ŠOLE

● v soboto 11. 2. 1984 ob 17. uri v avli ljudske šole v Bilčovsu
Prireditelj: Glasbena šola na Koroškem - podružnica SPD „Bilka“ v Bilčovsu
● v četrtek 9. 2. 1984 ob 16. uri v društveni sobi nad Posojilnico v Szentjakobu v Rožu
Prireditelj: Glasbena šola na Koroškem - podružnica SPD „Rož“ v Szentakobu v Rožu

TINJE

Od ponedeljka 6. 2. do 9. ure do petka 10. 2. do 17. ure

Tečaj za tajnice in tajnike v slovenskih pisarnah

Voditelj: dv. svet. dr. Pavel Apovnik in drugi predavatelji. Prireditelj: Socialitas — Katoliški dom prosvete

OPOZORILO

V času zimskih olimpijskih iger v Sarajevu so možne nenadne spremembe programa zaradi sprememb v urniku olimpijskih tekmovanj.

CELOVEC

Razstava slik gradiščanskega Hrvata

ERICA NOVOSZELA

v Mohorjevi knjigarni je odprta še do 10. 2. 1984 v času od 7.30 do 12.30 ure.

DUNAJSKI KROŽEK

v petek 17. februarja 1984 ob 19.0 uri v gostilni Weidinger Wien/Dunaj IV, Danhausergasse 3
Predavatelj: prof. dr. Janko Zerzer - Aktualna vprašanja kulturne politike na Koroškem

TINJE

Dnevni petja in igre za otroke

od ned. 12. 2. ob 18. uri do tor. 14. 2. do 17. ure v Domu v Tinjah. Prijave: do čet. 9. 2. pri kat. otroški mladini; Celovec, Viktringer R. 26 ☎ 51 11 66

Krščanska kulturna zveza in Mohorjeva založba vabita na

PRIREDITEV OB SLOVENSKEM KULTURNEM PRAZNIKU

v petek 10. februarja 1984 ob 19. uri v Slomškovem domu, 10.-Oktober-Straße 25 v Celovcu.

Sporod: Knjiga — spremljevalec skozi življenje — predsednik KKZ dr. Janko Zerzer predstavitev knjige „Po starih koroških cerkvah“ — dr. Marjan Zadnikar. Podelitev literarnih nagrad iz natečaja Mohorjeve družbe — Horst Ogris. Sporod bo popestril MoPZ „Kraj Matjaž“ iz Libuči pod vodstvom H. Košutnika.

KONCERT

moškega okteta s-Suhe in ansambla Korenika iz Smihela.

● v nedeljo 26. 2. 1984 ob 14.30 uri v farni dvorani v Kotmari vasi
Prireditelj: Katoliška prosveta v Kotmari vasi

● v nedeljo 26. 2. 1984 ob 19.30 uri v dvorani pod cerkvijo v Sentilju
Prireditelj: Katoliška prosveta v Sentilju
V pozdrav bo zapel MePZ „Mojcej“ — Miro Kernjak

DUNAJ - 7. OKRAJ

Predstavitve antologije

AUFZEICHNUNGEN AUS KÄRNTEN

(sodobna slovenska proza iz Koroške v nemškem prevodu)
v četrtek 16. 2. 1984 ob 20. uri v Galerie-Cafe, Lerchenfeldstraße 9-11
Brala bosta: Janko Messner in Kristijan Močilnik

Sončnih Radiš

Zelo zanimivo predavanje je bilo v ponedeljek, dne 30. 1. 1984 v klubski sobi kulturnega doma na Radišah. Dvorni svetnik dr. Pavle Zablatnik, ki se znanstveno bavi z narodopisjem že od študentskih let naprej, je na sproščen način govoril na temo: „Šege in običaji od zime do vigredi.“

Predavatelj je v imenu društva pozdravil Hanzi Tolmajer — refe-

rent za klubsko dejavnost in na kratko predstavil tudi zadnjo publikacijo dr. Pavla Zablatnika „Od zibelke do groba“, v kateri se bavi z ljudskimi verovanji, šegami ter navadami koroških Slovencev.

Ljudje so z zanimanjem sledili predavateljevim besedam. Na priku-pen način je razjasnjeval in kome-niral stare južnokoroške običaje zimskega in vigradnega letnega ča-

sa, saj najdemo prav tedaj mnogo navad, ki izvirajo še iz predkrščan-skih časov in jih je krščanstvo pre-vzelo — deloma v spremenjeni obli-ki. Danes ti običaji povsod izumira-jo in se z njimi bavijo skorajda le še narodopisci. Radišani še skuša-jo ohranjevati nekatere stare šege in običaje, tako npr. društvo prire-ja letno Ciril in Metodovo kresova-nje, novoletno petje in miklavževa-nje po domovih ter velikonočno bakljado.

Preteklo soboto je bil v radiškem kulturnem domu 8. Radiški ples, ki je privabil mnogo obiskovalcev — domačinov in gostov iz sosednjih krajev. Do jutranjih ur so plesno družbo zabavali „Fantje iz Podju-ne“. Predsednik Ludvig Ogris je v svojem pozdravnem govoru pozdra-vil tudi nekaj častnih gostov, med njimi župana občine Žrelec dipl. inž. Ernsta Doberniga ter predstavi-nika ZSO dipl. inž. Feliksa Wieser-ja in dr. Marjana Sturma. Do ju-tranjih ur so obiskovalci tega plesa uživali prijetno vzdušje ter dobro kapljico, saj ni skrivnost, da vse-bujeta pijača in glasba čudežne moči — zlasti pa zrahljata usta ter jezik, da se ljudje lažje pomenijo.

F. W.

Šentjakob v Rožu

V nedeljo smo tudi v Rožu, to je pri nas v Šentjakobu, slišali peti Ko-roški partizanski pevski zbor, ki je dal koncert in recitativ pod imenom Punt. Prireditev se je odvijala v Kul-turnem domu in je bila posvečena 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca in dogodkom 12. februarja. Zastopnik Slovenskega prosvetnega društva „Rož“ Marjan Sticker, ki je pozdravil nastopajoče in občinstvo, je med dru-gim povedal, da so prišli na priredite-v z neko skepsjo, češ bomo videli, kaj bodo gostje pokazali. Kot se je po koncertu pokazalo, je bila ta skep-sa neupravičena, kajti vsi so bili na-vdušeni in tu govorim tudi za ostale, ki niso prišli na to prireditev, da jim je lahko žal, da so zamudili lepo pri-ložnost. Ubrano petje povezano z re-citacijami iz Prežihovih del je bila res harmonična povezava, polna viškov, tako na pevskem kot tudi na recitacij-skem področju. Med recitatorji naj posebej omenim prikupno Marico Hri-bernik. Vse priznanje pa seveda ve-lja dirigentu Koroškega partizanskega pevskega zbora simpatičnemu prof. Branku Čepinu, ki ima zbor čudovito v rokah. Da je moral zbor na zaključ-ku koncerta dodati še dve pesmi, je prepričljiv dokaz, o kvaliteti zbora in navdušenju občinstva.

Imam vtis, da so si ljudje ta zbor predstavljali drugače. Vsem, ki bi radi prisluhnili lepemu petju, priporočam, da obiščejo koncerte KPPZ in ne bo jim žal.

Udeleženec

100-letnica rojstva ravnatelja Franca Aichholzerja

Pred 100 leti se je 12. februarja v Dobu blizu idiličnega Baškega jezera rodil veliki rodoljub in borec za narodne pravice Franc Aichholzer. Za svo-jo življenjsko nalogo si je izbral poklic učitelja. Tej dejavnosti je posvetil vse svoje odlične pedagoške sposobnosti. Njegova življenjska pot je bila pot borcev in trpin. Po izgubljenem plebiscitu je bil eden redkih koroških inteligentov, ki ni emigriral v Jugoslavijo in ostal na Koroškem. Seveda je izgubil službo učitelja. Po treh letih brezposelnosti so mu končno dali učiteljsko mesto v zgornjekoroškem kraju Eisentratten, misleč, da te službe itak ne bo sprejel, ker je v nemškem kraju. Vendar Franci Aichholzer jo je sprejel in bil celo zelo priljubljen med tamkajšnjim prebivalstvom. V prvi republiki je Franc Aichholzer ustanovil tednik „Koroški Slovenec“, ki ga pa v Celovcu niso hoteli tiskati, zato ga je tiskala neka češka tiskarna na Dunaju. Ta list je mnogo prispeval k ohranitvi narodne zavesti med koroškimi Slovenci. Franca Aichholzerja pa najdemo tudi med ustanovitelji ko-roške slovenske zadruge centrale in v koroški prosveti, kjer je zastopal načelo, da je prava izobrazba množic temeljno sredstvo narodnostne obrambe.

Ko je prišlo nacistično nasilje, ni bilo nič čudnega, da so ravnatelja Aich-holzerja aretirali. Bil je med prvimi koroškimi političnimi žrtvami. Vlačili so ga po gestapovskih zaporih in ga končno odvedli v zloglasno koncen-tracijsko taborišče Buchenwald. Veroval je v zmago in zato tudi preživel pekel, ki ga je moral prestopiti v tem taborišču smrti.

Po vojaškem razsulu fašistične Nemčije se je vrnil v domovino in bil šolski ravnatelj v Ločah ob Baškem jezeru. Takoj se je vključil v obnovitev po nacistih povzročene škodi na kulturnem in gospodarskem področju ter v boj za enakopravnost in uveljavljanje člena 7 državne pogodbe. Aichholzer-jeva velika zasluga na pedagoškem področju je tudi mladinski list Mladi rod, ki je začel izhajati pred 33 leti.

Kljub trnjevi življenjski poti je Franc Aichholzer dočakal lepo starost 93 let. Odlikovali so ga zgleden značaj, skromnost in veličina, zato je bil tudi spoštovan in zelo priljubljen pri vseh Korošcih brez ozira na narod-nost.

S svojimi deli v korist naši narodni skupnosti nam bo ostal v častnem in trajnem spominu. Njegov lik je vreden posnemanja.

Potovanje po zahodni Evropi

Zveza koroških partizanov v Celovcu vabi na tradicionalno vsako-letno potovanje, tokrat na 15-dnevno potovanje po južnozahodni Ev-ropi, preko Italije, Francije, Španije in Portugalske. Spored je sle-deči:

1. dan 24. 4.: Ob 6.00 uri zjutraj odhod iz Celovca — Videm — Pa-dova — Verona (arena, letne igre) — Milano — Turin (pol-penzion)
2. dan 25. 4.: Turin (ogled) — Montegnève — Grenoble — Valen-ce — Avignon (polpenzion)
3. dan 26. 4.: Avignon (ogled) — Pont du Gard (Rimski vodovod) — Nîmes (amphiteater) — Montpellier — Narbone — Carca-sonne (celo mesto en grad) — Toulouse — Tarbes — Lurd (cel penzion)
4. dan 27. 4.: Lurd (dopoldne obisk romarskega kraja, kosilo) — Pau — Biarritz — San Sebastian — Bilbao — Burgos (pol-penzion)
5. dan 28. 4.: Burgos — Valladolid (ogled) — San Lorenzo del Es-corial (grad in samostan) — Madrid (polpenzion)
6. dan 29. 4.: Madrid (ogled mesta) — Toledo (dobro ohranjeno zgo-dovinsko špansko mesto) — Trujillo — Merida (polpenzion)
7. dan 30. 4.: Merida — Badajoz — Lizbona (ogled mesta, pol-penzion)
8. dan 1. 5.: Lizbona (ponoven ogled mesta) — Sevilla (polpenzion)
9. dan 2. 5.: Sevilla (ogled) — Antequera — Malaga — Torremolinos (znana plaža) — popoldne prosto (polpenzion)
10. dan 3. 5.: Malaga — Motril — skozi Siero Nevado — Granada (slavno mesto, razvaline arabskega gradu, razne palače) — Murcia — Elche (največji park palm v Evropi, polpenzion)
11. dan 4. 5.: Elche — Alicante — Valencia (ogled mesta) — Tarra-gona (znano vino) — Barcelona (polpenzion)
12. dan 5. 5.: Barcelona (ogled mesta) — izlet na Montserrat — Bar-celona (polpenzion)
13. dan 6. 5.: Barcelona — Perpignan — Arles — Marseille (ogled mesta, polpenzion)
14. dan 7. 5.: Marseille — Nizza — Monaco (Casino) — San Remo — Savona — Genova (polpenzion)
15. dan 8. 5.: Genova — Tortona — Milano (dom, Skala) — Padova — Celovec.

Potujemo z udobnim Sienčnikovim avtobusom, šofer Hanzej Wutte. Cena je zelo ugodna, 15-dnevno potovanje z vso oskrbo šil. 7.700.— Prosimo za pismene prijave na Zvezo koroških partizanov 9020 Ce-lovec, Gasometergasse 10 ali po telefonu dopoldne 0 42 22 51 37 52, popoldne 59 37 74.

CELOVEC

RAZSTAVA

Benetika in Atona

Je odprta še jutri 11. feb. 1984 od 10. do 17. ure.

Na razstavi bodo tudi na raz-polago katalogi, ki jih lahko naročite pri pripravljalnem odboru Koroških kulturnih dni ali pri Slovenskem znanstve-nem inštitutu, Bahnhofstraße 38/II, poštni predal 409, 9021 Celovec.

OBJAVA

Po odloku Deželnega šolskega sveta je na dvojezični Strokovni šoli za ženske poklice zavoda šolskih sester v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu

vpisovanje v

1. razred 3-letne strokovne šole za ženske poklice in v 1-letno gospodinjstvo šolo

od 13. do 29. februarja 1984.

Formularje za vpis lahko dobite že sedaj v šolski pisarni. Izpolnjene tiskovine je treba na šoli oddati najkasneje do 29. februarja 1984. Pri-ložiti morate polletno šolsko obvestilo v originalu ali od šolskega ravnatelja potrjen prepis.

Prijave so možne osebno v šolski pisarni ali po telefonu štev. 0 42 53 - 343.

Pogoj za sprejem v oba tipa šole je uspešno opravljena 8. šolska stopnja in delno znanje slovenščine.

Za sprejem v 3-letno strokovno šolo pa je poleg tega še potreben pozi-tivno opravljen pedagoško-psihološki test, ki bo na šoli 6. julija. Za obisk 1-letne gospodinjstve šole ta test ni potreben.

Vodstvo šole

PISMO BRALKE

Se pri nas spet cenzurira?

Zgleda, da čas spet opravlja svoje delo.

Ko so se vrstili v NT in drugje na-padi na Lipušev „Odstranitev moje vasi“, sem si res pričakovala, da se bo kdo izmed naših kulturnih vodite-ljev in učiteljev v širšem pomenu be-sede oglasil k tem polemikam, ali pa vsaj Lipuša v pravo luč postavil.

Nič se ni zgodilo. To se pravi, ne-kaj se je. Bila sta poskušala urednika in mladega pisatelja, ki sta govorila o prostosti, a hkrati udrihala po knjigi. In bila je seveda „gospa Judit“, ki je pošteno zračila našo zatoblo sloven-sko kamro. Kaj se je res zgodilo.

Florjana Lipuša jemlje v usta (pred-vsem odkar sta ga prevedla Handke in Mračnikarjeva) precejšnje število slovenskih izobražencev, mislecev, funkcionarjev, kulturnikov in seveda zastopnikov cerkvenih instanc. Tem je, kot zgleda, Lipuš trn v peti. Po novi knjigi so segli, iskali provokacije

in jih tudi našli. Knjigo so prebirali s predsodki, če že ne s sovraštvom in jo seveda tudi enostransko razumeli. To so moje domneve. Ker skorajda nobenih drugih ni, morajo veljati takšne, kakršne pač so, neizpiljene, mlade... (Bo vsaj nekaj posmeha več v vrstah nekaterih prevzvišenih sodni-kov in varuhov naše kulture.) Če ne-kateri kristjani izgubljajo svojo vero zaradi Lipuševega razkrajanja cere-monij in starosvetnosti, potem je ta vera res zelo plitva, evropsko pozna-njena in izgube vredna. Sicer pa je res boljše, da knjigo vsakega še en-krat spoštljivo prebere. Saj res govori sama zase.

Tu smo pa že pri drugem proble-mu. Slovenski narod, ali pa vsaj neki zastopnik narodove morale, si jemlje pravico, da izbira tiste, ki so na-roda vredni (NT 29. 12. 1983). Flor-jana Lipuša menda narod ne bo spre-jel in tu se preneha vse, kar sem doslej

slišala o slabokrvnosti in plašljivosti Slovencev. Narod je zaplankan in agresiven, če sebe in svojih pripadni-kov ceniti ne zna. Ne morem si dru-gače razlagati molka nad omenjenimi izjavami, ne preziranja avtonomnih, ustvarjajočih osebnosti. (Sicer pa je tekst dotičnega pisma kar precej za-starel. Literarni zgodovinarji bodo že vedeli, odkod je, in zakaj se znova pojavlja v zvezi z Lipušem.)

To, kar se je pisalo v različnih pi-smih bralcev, ni imelo nobenega opravka z literarno kritiko. To je bi-lo javno sežiganje knjige, to je bil organiziran boj proti človeku, ki na-piše, kar ima za napisati in ki se no-benemu ne vsiljuje.

Ta javna cenzura pa ni edinstvena v Avstriji. V zadnjem času se v naši državi, ki ima v ustavi zajamčeno svobodo umetnosti in tiska, vršijo zap-lembe. Pred nedavnim so zaplenili film in knjigo Herberta Achternbus-scha „Das Gespenst“.

Kaj ima ta film na sebi, ali res ta-ko ogroža verska čustva ljudi, kakšne so paralele z Lipušem?

Sestra prednica privabi Jezusa s križa in s tem se prične njegova odi-sejada skozi majhen bavarski svet.

Ljudje živijo s svojimi slabostmi in grobstmi, on pa vsega tega ne razu-me in ima svoje misli, ali pa tudi ne. Res ni bogve kako navdušen nad svo-jim življenjem. Edina posebnost, ki mu je še ostala, je, da se lahko spre-meni v kačo. Komične, groteskne sce-ne nadomeščajo metaforične in obrat-no. Achternbusch je anarhičen, alogi-čen, ni ga mogoče katalogizirati, kot tudi ni mogoče definirati njegovega boga. To pa je vse.

Za sodnike je bil to povod, da film in knjigo zaplenijo. (Sicer pa so se že bistvejši filmi ukvarjali z versko problematiko.)

Očitno gre za nekaj drugega. Naša svoboda je dovoljena svoboda in o njej odločajo tisti, ki ji od zgoraj po-stavljajo meje. Takšen film naj bi ogrožal temelje države, to je popoln absurd! To je zloraba napačne mora-ličnosti in miselne lenobe ljudi za ci-lje, kot so to: ustrahovanje, kontrola, uniformiranost misli, nezaupanje, so-vraštvo. Da o svobodi umetnosti sploh ne govorim. Dejstvo je, da se tisti, ki tako odločajo o nji, najmanj poglabljajo v njo. O filmu samem se v javnosti ne govori, z njim se samo bujska. Cenzura pa si na ta način

spet osvaja svojo izdajalsko pozicijo v družbi.

Namesto, da bi pospravili izrodke oboroževalne tekme, pričnejo čistiti in ubijati človeški duh, njegovo nenasil-no ustvarjanje... In ker se večini lju-di zdi tako vse v najboljšem redu, se „sodniki“ po opravljenem delu lahko mirne duše usedejo pred televizijo in igrajo na video svoje hard pornos. Zakaj tudi ne, saj ti niso prepove-dani!

PS: Če tako pomislim, morata imeti oba umetnika res nekaj na sebi. Si za-padna Evropa (p. n. Abendland) ho-če na ta način, s cenzuro, ohraniti mesto v nebesih, ker je v nevarnosti, da ga izgubi?

Preden zaključim s katastrofo, si želim še več takšnih Lipušev in Ach-ternbuschov. Nočem, da bi nam na-slednji zemeljski prebivalci očitali, da so v Evropi živeli pred veliko temo sami potuhnjenci in slabiči, ki so se razmeroma hitro navadili na cerkevne in politične zablude, na atomske bom-be in rakete, na samomorje meha-nizme tako imenovane „svobodnega sveta“. Tega pa res ne!

Mojca

Ob petdesetletnici Februarske vstaje:

Napad na „rdeči Dunaj“

Februarske dogodke leta 1934 na Dunaju je sodoživljal tudi znani slovenski pisatelj in revolucionar Lovro Kuhar-Prežihov Voranc. Svoja osebna doživetja je opisal v črtici „Dunaj“, iz katere za petdesetletnico teh dogodkov ponatiskujemo naslednji odlomek.

Uredništvo

Socialdemokratska stranka, ki je imela nalogo, da po svetovni vojni drži v šahu dunajsko delavstvo, je bila v psihološkem študiju množice prava umetnica. Preštudirala je vsako razpoloženje množice, vsak odtonek njihovih strasti. Svoje skušnje je silajno izkoristila za vodstvo teh množic, toda vse z enim samim, edinim namenom, da bi držala množice v ojnica mirnega sožitja z gospodujočo plastjo. In to se ji je domala lepo posrečilo. Tako je znala lepo voziti z dvesto petdeset tisoči brezposelnimi, ne da bi enkrat samkrat prišlo do takih pomembnih sprememb.

Tako je tudi dunajski nedeljski šport služil cilju, kako odtegniti množice od perečih vprašanj dnevnih potreb in dnevnih politike. Šport je bil samemu sebi namen. Ljudje so se sprehajali po gozdovih in se kopali v valovih Donave zato, da so pozabljali na vsakdanje težave. Te težave so bile za Dunajčane nekeje daleč, nekaka posledica višje sile, ki je nadnaravna.

Kdor je po tem izletu še imel denar, da je lahko šel v kinematograf, je zvečer videl na platnu kako sladkobno ljubezensko zadevo, ki je raztajala srce še huje, kakor je to mogla storiti narava sama. Tako je rasla množica v topo, brezupno gmoto, ki je živela od danes na jutri, podobna lenemu oblaku, ki se potaplja za obzorje in se iz njega le kdaj pa kdaj oglasi zamolkel grom.

Tak grom je leta štirinadesetega bila februarska vstaja dunajskega proletariata. Bil sem očevidec te vstaje in zato mi bo ostala večno v spominu. Ta ogromna, otopela dunajska množica se je vsaj odlično poslovila od dobe „rdečega Dunaja“. Desetletja je romala ta množica k volilnim žaram in zmagovala šestdeset, sedemdeset, osemdesetodstotno in še več, a nikdar se stanje ni izboljšalo, še poslabšalo se je. To je res. Ali medtem je delavstvo izgubilo oblast v državi, tisto navidezno oblast, za katero si je domisljalo, da jo ima. Vendar je Dunaj še ostal trdnjava, v občinski hiši so socialdemokrati ostali še absolutni gospodarji. To je tudi nekaj pomenilo, nekaj tudi gospodarsko, še več pa čustveno, psihološko. „Rdeči Dunaj“ je zidal, zidal zelo veliko, kakor nobeno drugo vlemesto v Evropi do takrat. Zgradil je cele četrti, sto tisoč lepih, zdravih stanovanj; in kar je bilo glavno, ceneni stanovanj. Nikjer v Evropi stanovanja niso bila tako poceni kakor na Dunaju. To se je sicer pozneje izkazalo kot posredna pomoč obstoječemu redu nazadnjaštva, takrat pa je bil videz, kakor da skrbe za blagostanje delovnih množic. Tako je množica to ravnanje tudi razumela.

Februarja omenjenega leta pa je množica zavrela. Dolfuss je napravil najprej državni udar, potem je udaril po „rdečem Dunaju“. Februarja meseca je zasedel sedež „Schutzbunda“, Rathaus, palačo „Arbeiterzeitung“, poslopje socialdemokratskega vodstva in vse delavske domove po okrajih. Najbolj boleča je bila zadeva „Schutzbunda“. „Schutzbund“ je bil strankina vojaška organizacija. Z njeno pomočjo so socialdemokrati v letih 1918/1919 na Dunaju preprečili, da bi prišlo na oblast delovno ljudstvo, pozneje pa so imeli „Schutzbund“ za parado pri svojih prireditvah in obenem tudi za strašno desničarskim reakcionarnim organizacijam. Vendar je imelo dunajsko delovno ljudstvo „Schutzbund“ za svojo organizacijo, ki jo je ljubilo. Zdaj je Dolfuss po nalogu mednarodne reakcije, po nalogu Mussolinija, hotel najprej razbiti to organizacijo.

Sicer je že vsak slepec davno prej

lahko videl, kaj Dolfuss namerava, zakaj že dolgo pred udarom so njegovi organi preganjali „Schutzbund“, delali preiskave, plenili orožje. Vodstvo socialdemokratske stranke je „Schutzbund“ celo razpustilo in izročilo orožje oblastem, da pokaže svojo dobro voljo. Toda delavstvo je orožje navzlic temu prikrivalo. Ljudstvo je mrmralo.

V začetku meseca februarja je bila mera polna. Signal za odpor delovnega ljudstva je dal sam Dolfuss tisti dan, ko je zasedel poslopje „Arbeiterzeitung“ in zaplenil orožje, ki ga je imel „Schutzbund“ tam skritega. Člani „Schutzbunda“ niso hoteli izročiti orožja in so se postavili po robu. To so storili tudi v delavskih domovih po raznih okrajih. Čisto spontano je delavstvo začelo tudi stavko, ki je bila prvi dan popolna v vseh večjih podjetjih. Tekla je kri. Volkswehr, to je vojaštvo, ki ga je Dolfuss pognal proti delovnemu ljudstvu, je streljal. Delavstvo je odgovorilo in upor je zagorel po celem mestu, potem se je hitro razširil tudi po deželi.

Vodstvo strokovnih organizacij je boreče se delavstvo pustilo na cedilu in ga sramotno izdalo. Razmerje sil, ki so si stale nasproti, je bilo na dan vstaje absolutno ugodno za delovno ljudstvo. Dolfuss je imel za seboj

„Dolfuss je pripeljal topove ...“

majhno klico, ki je imela v rokah državni aparat, toda ne celega, ampak le vrhove. Policija na Dunaju je bila 60-odstotno organizirana pri strokovnih organizacijah socialdemokratske stranke, državno uradništvo prav tako, armada nameščencev dunajskega mesta pa skoraj v celoti. Na dan, ko je Dolfuss napovedal boj „rdečemu Dunaju“, je bilo samo v tem mestu okrog 600.000 ljudi organiziranih pri socialdemokratski stranki, torej ena tretjina prebivalstva. Če računamo, da so bili organizirani večinoma le družinski poglavarji, si lahko predstavljamo moč organizacij te stranke. Dolfuss je imel proti njej le peščico ljudi.

Toda vodstvo strokovnih organizacij ni proglasilo niti generalne stavke. Delavstvo je stavkalo brez organiziranega vodstva. Voditelji so ga v odločilnem trenutku pustili na cedilu. Če bi ta dan šli na ulico vsi, kakor koli organizirani pristaši socialdemokratske stranke, bi že ta pojav sam zadušil vsakršno gibanje Dolfusove peščice s Volkswehrom vred, ki tudi ni bil stoodstotno na strani Dolfusove reakcije. Toda nobenih takih navodil, ulice so bile prazne, izumrle.

Dopoldne tistega dne, ko je izbruhnila vstaja „Schutzbunda“, sem delal doma. Urejal sem list, ki ga je nameravala izdati skupina koroških slovenskih dijakov — visokošolcev na Dunaju. Imenoval naj bi se „Punt“. Pripravljena je bila prva številka. Napi-

sali so jo dijaki sami. List naj bi prikazal stanje slovenske narodne manjšine na Koroškem v dobi, ko so se na obzorju že grmadili črni oblaki fašizma. „Punt“ je bil torej zadnji blisk pred nevihto.

Proti poldnevni sem urejevanje za tisk končal in rokopise je bilo treba odnesti v tiskarno. Moja ulica se je stekala v Mariahilferstraße, ki je ena izmed poglavitnih prometnih žil Dunaja. Mislim sem skočiti na tramvaj, ki naj bi me pripeljal do mesta, kjer me je čakal tiskarnar. Toda tramvaja ni bilo od nikoder. Šele tedaj sem postal pozoren. Nekaj se je moralo zgoditi. Na progi, nedaleč stran, sta bila dva tramvajska voza — prazna. Na bližnjem križišču sem opazil dvojno stražo z nasajenimi bajoneti. Poleg policaja je stal volkswehrovec, vojak. Policija ni bila zanesljiva, zato je Dolfuss poskrbel za pomoč, ki je bila nekoliko zanesljivejša.

Strme sem se oziral, kaj neki se je zgodilo. Nad mestom je ležalo neko čudno ozračje. Zdelo se mi je, da odmevajo od neke nenavadni glasovi, toda nisem si mogel razložiti, kaj naj bi to pomenilo. Vse je bilo nekako skrivnostno. Tedaj šele sem opazil, da na ulicah skoraj ni ljudi. Kar jih je bilo, so naglo in sklonjenih glav hiteli dalje. K meni je pristopil postaven Dunajčan. Bil je brezposelni delavec. To se je videlo na prvi pogled, po obleki in po obrazu.

„Zaman čakate na tramvaj. Danes ga ne bo in jutri tudi še ne,“ mi je rekel skrivnostno in hotel dalje.

„Kaj pa je?“ sem vprašal in stopil za njim.

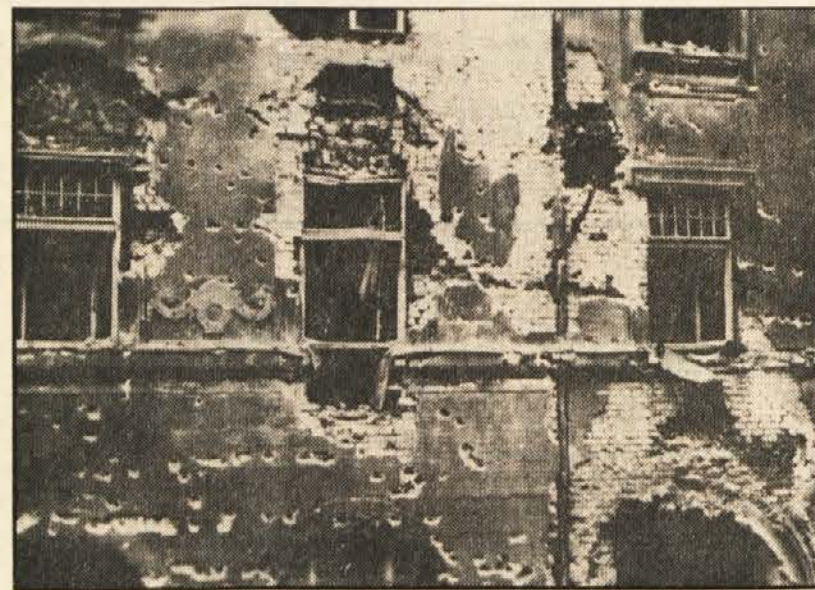
„Tramvajci stavkajo. Dolfuss je zasedel delavske domove. Ali nič ne slišite, kako streljajo?“ mi je odgovoril in se namenil dalje.

Meni še ni bilo dovolj in sem pohitel za njim. Tedaj mi je delavec nalil čistega vina.

„Preki sod je, pojdite sami svojo pot. Ljudje se na ulicah ne smejo zbirati in pogovarjati.“

Po žilah mi je švignila slastna vročina. Torej je le prišlo, česar ni nihče pričakoval.

Ker ni bilo tramvaja, sem peš stopal dalje. Sprva se še domislil nisem, da imam v žepu „Punt“. Pravočasno ga moram spraviti v roke tiskarnarju, ki me čaka. Ravno v teh časih je „Punt“ potreben in mora iziti. Gotovo odmeva dunajska vstaja tudi na Koroškem.

„... in začel obstreljevati stanovanjske bloke“

Tiskarnar me je čakal na drugem koncu mesta nekeje v 17. okraju. Krenil sem po bližnji cesti Otakring in tako prišel v bližino delavskega doma tega okraja, ki je bil najmočnejše središče dunajskega delavstva in v času vstaje tudi najtrša trdnjava. Niti zapazil nisem, da sem zašel v bojno območje. Nenadoma me je ustavil volkswehrovec in mi ukazal, naj ležem na cesti. Šele tedaj sem dognal, da okrog mene poka. Iz bližnjega delavskega doma so švigale krogle na trg, kjer sem ležal. Volkswehr je na-

Ulice so zasedle oborožene patrulje

padal delavski dom, kjer so se delavci zabarikadirali. Nehote sem se torej znašel med napadalci. Kaka ironija je bila to! Toda pomagati se ni dalo nič. Se dobro, da mi Volkswehr ni pretresel žepov. Toda niso imeli časa za to. Iz razvoja borbe sem takoj spoznal, da napadalci nimajo za boj nikakega veselja. Edino volkswehrovski oficir, ki je napad vodil, je bil vnet in je ves nervozen poveljeval vojakom. Opazil sem, da še več civilistov, ki so čisto po naključju prišli na bojišče, leži na trgu za cestnimi robniki. Med njimi so bile tudi ženske.

Ogenj iz delavskega doma je bil hud in nekaj vojakov je bilo že ranjenih. Branilci delavskega doma so dobro obvladali trg. Kmalu sem ugotovil, da delavci ne streljajo na civiliste. Nekaj se jih je namreč že umaknilo čez cesto v stransko ulico. Volkswehrovci so jih celo spodbujali k temu. Tedaj sem se tudi jaz začel umikati in sem se po trebuhu preplazil čez cesto. Kmalu sem bil toliko v zavetju, da sem jo lahko pobrisal v stransko ulico in dalje proti cilju, kamor sem prišel s precejšnjo zamudo ...

Tiskarnar me je že ves nestrpen čakal.

Bil je dunajski debeluh, kakršni so pač v tem mestu obrtniki. To so mali tipografi, ki so izšli iz delavskega strokovnega gibanja in se sčasoma osamosvojili. Mnogi izmed njih so se svoji stvari izneverili in postali nasporniki napredka, nekateri pa so ostali prijatelji delovnega ljudstva in tiskali še nadalje njegove stvari. Tiskarnarja pobliže nisem poznal, le to sem vedel, da njegova tiskarna tiska napredne stvari za drag denar. Toda tiskarnarjeve zunanosti sem se ustrašil. Njegov obraz ni kazal nobenih bojevityh potez. Bil je ravnodušen, tolst mož z dvema podbradkoma.

„Ali ste prinesli?“ me je vprašal z vnetim glasom. Tedaj mi je odleglo.

krat bojevito zablistale: bil je le borec.

Potem sva se zmenila, da bo že prihodnji dan prinesel korekture čisto na drug konec mesta. Določila sva čas sestanka in se razšla.

Odšel sem k brezposelni družini, ki me je prva vzela pod streho. Mislim sem, da bom pri njej kaj poizvedel in mogoče tudi kaj pomagal. Nujno bi bilo, da bi se človek vključil, ko gre za tako veliko stvar. Našel sem moža doma. Odpravljal se je ravno, da gre žigosat svojo karto v Floridsdorf. Odšel sem z njim. Mož ni vedel drugega, kakor to, da se nekeje tolečje, dasiravno je bil organiziran.

Ko sva šla po mestu, se nama je nudila povsod ista slika: prazne ulice in tihe postave, ki so hitele po njih ... Srečavala sva patrulje, ustavljale sonaju in legitimirale. Toda čez most v Floridsdorf, čisto delavski okraj, naju že niso več pustili. Morala sva se vrniti. Nazaj grede sva stopila na postajo za žigovanje v devetem okraju. Bila je zaprta in pred njo je valovila tisočglava množica brezposelnih delavcev, ki so jo skušali razgnati policaji in vojaki. Množica je bila razburjena, očitno pod vplivom dogodkov, ki jih je slutila. Čuli so se vzkliti tudi proti lastnemu vodstvu. Žalostno je bilo poslušati prepire z vojniki.

„Ali vas ni sram, kar delate? Organizirani ste pri nas, pa ste orodje reakcije!“ so vpili delavci.

„Kaj se boste puntali, kje pa so vaši voditelji? Potuhnilo so se kakor zajci. Ali ima vse skupaj kak smisel?“ so odgovarjali vojaki.

Počasi je množica splahnela.

„Izzvali so nas, zamudili smo vse skupaj,“ so govorili brezposelni in odhajali. Moj tovariš je šel pobit domov in jaz z njim.

In to se je dogajalo takrat, ko so imeli socialisti organiziranega pol Dunaja, ko bi lahko z golimi rokami podušili vsak poskus reakcije. Množica je bila vzgojena tako, da je le „Schutzbund“ zato tukaj, da se toleče. In vodstvo je pustilo, da se je tolkel sam „Schutzbund“, dokler ni tudi ta izkravel. Mala peščica ljudi z Dolfussom na čelu je obvladala položaj, ker je v odločilnem trenutku vedela, kaj hoče.

„Schutzbund“ se je potem tolkel še tri dni. Delavci so utrdili bunkerje po stanovanjskih blokih in se bili sami dalje. Dolfuss je pripeljal topove in začel obstreljevati stanovanjske bloke. Razrušil je cele trakte in bile so žrtve med ženami in otroki. Šele čez pet, šest dni so se vdali zadnji ostanki delavske brambe po periferiji. Mesto jim ni pomagalo, dežela jim ni pomagala, ker je bilo na deželi seveda tudi tako kakor na Dunaju, vodstvo delavskih organizacij je odpovedalo. Dolfuss je dal ustreliti nekaj malih voditeljev, ki so ostali zvesti svoji stvari, na stotine borcev je pometal v ječe, in dunajske februarske vstaje je bilo konec.

Poraz februarske vstaje je pomenil rojstvo fašizma na Dunaju, ki je že v juliju istega leta dvignil glavo, dokler ni leta 1938 zagospodoval nad „rdečim Dunajem“.

Prežihov Voranc
(Odlomek iz črtice „Dunaj“)

Slike iz publikacije:
Josef Hindels,
Der Weg zum 12. Februar 1934

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 10. 2.: 8.45 Poročila — 8.50 OZI 1984 iz Sarajeva — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Super miš Oskar — 17.30 Don Kihot — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 ZOI 1984 iz Sarajeva — 23.30 Poročila.

SOBOTA, 11. 2.: 8.45 Poročila — 8.50 ZOI 1984 iz Sarajeva — 16.00 Iz parlamenta — 17.00 Kdo rokodelci z nami? — 17.30 Pepino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — ZOI 1984 iz Sarajeva — 21.00 Derick — 22.05 ZOI 1984 iz Sarajeva — hokej švedska : ZRN in Avstrija : ČSSR — 23.30 Poročila.

NEDELJA, 12. 2.: 8.50 ZOI 1984 iz Sarajeva — 16.00 Eskimovi prvi lov — 16.30 Ena, dva ali tri — 17.15 Začarani vrt — 17.25 Risanka — 17.40 Helmi — 17.45 Klub senjorjev — 18.30 Avstrijska ljudska glasba — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — šport z ZOI iz Sarajeva — 23.30 Poročila.

PONEDELJEK, 13. 2.: 8.45 Poročila — 8.50 ZOI 1984 iz Sarajeva — 13.30 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Stari hipan — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Fauna Iberica — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 19.55 ZOI 1984 iz Sarajeva — 23.30 Poročila.

TOREK, 14. 2.: 8.45 Poročila — 8.50 ZOI 1984 iz Sarajeva — 13.30 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Peanuti — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 ZOI 1984 iz Sarajeva — 23.30 Poročila.

SREDA, 15. 2.: 8.45 Poročila — 8.50 ZOI 1984 iz Sarajeva — 17.00 Pustni princ — 17.30 Čebelica Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Robinovo gnezdo — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 ZOI 1984 iz Sarajeva — hokej ČSSR : Kanada — 23.30 Poročila.

ČETRTEK, 16. 2.: 8.45 Poročila — 8.50 ZOI 1984 iz Sarajeva — 13.30 Uredništvo — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Spoznavajmo nevarnosti — preprečujemo nesreče — 17.30 Mandara — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 ZOI 1984 iz Sarajeva — 23.30 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 10. 2.: 17.00 Naša šola — 17.30 1934—1984 Avstrija takrat in danes — 18.30 Bonanza — 19.15 Kdo da več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Kranjske z gorčico — 21.20 Politika v petek — Deset pred deseto — 22.20 Poti k slavi — 23.45 Poročila.

SOBOTA, 11. 2.: 14.15 6000 metrov dokaza — 15.15 Tujec v deževnem gozdu — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? —

18.00 Dva krat sedem — 18.25 Tom & Jerry — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika? — 20.15 Čarjanje Davida Copperfielda — 21.00 O filmu — 21.45 Sto mojstrov — 22.00 Gloria — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 12. 2.: 13.30 Klub 2 — 15.40 Najdenček — 17.00 Ljubite klasiko? — 17.45 Rockline — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Tedenski pregled — 20.15 Fahrenheit 451 — 22.05 Dinastija — Denverski klan — 22.50 Mala nočna glasba — 23.45 Sto mojstrov — 23.55 Poročila.

PONEDELJEK, 13. 2.: 18.00 Perspektive — 18.30 Bonanza — 19.15 Kdo da več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družina Merian — 21.05 Dunaj — februar 1934 — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Dva vojščaka prideta le redko sama — 23.45 Poročila.

TOREK, 14. 2.: 17.30 Šolski poskusi in šolski razvoj — 18.00 Orientacija — 18.30 Bonanza — 19.15 Kdo da več? — 19.30 Čas v sliki — 20.15 TV križanka — 21.05 Dallas — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

SREDA, 15. 2.: 16.55 ZOI 1984 iz Sarajeva — hokej SZ : švedska — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ključ divjih gosi — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 V breme pismonošev — 23.20 Slikar Max Beckmann: Odiseja — 0.05 Poročila.

ČETRTEK, 16. 2.: 17.45 Tehnike likovne umetnosti: keramika — 18.00 Po Avstriji — 18.30 Bonanza — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Družba za „Luč v temi“ — 21.45 „Slamnat dvorec“ — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 10. 2.: 8.55 ZOI 84: smučarski teki na 30 km (m) — hitrostno drsanje na 500 m (m in ž) — sankanje (m in ž) — bob dvojed — 17.00 Poročila — 17.05 Po domače: Štirje kovači — 17.35 Modro poletje, španska mladinska nanizanka — 18.05 Obzornik ljubljanskega območja — 18.20 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Marco Polo, nadaljevanje — 21.05 Ne prezrite — 21.20 Kviz — 22.30 Dnevnik — 22.45 Olimpijski pregled — 23.00 Sindbad, madžarski film.

SOBOTA, 11. 2.: 8.20 Poročila — 8.25 Glasbena pravljica — 8.45 Ciciban, dober dan — 8.55 ZOI 84: sankanje (m in ž) — 10.20 ZOI 84: smuk za ženske, prenos — 12.30 ZOI 84: sankanje (m in ž), posnetek zaključka tekmovanja — 13.15 Premor — 13.25 ZOI 84: bob dvojed — 16.00 ZOI 84: biatlon 20 km, posnetek zaključka tekmovanja — 17.00 Modro poletje, ponovitev mladinske nanizanke — 17.30 V puščavi in goščavi, nadaljevanje — 18.20 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Črni mlin na veter, ameriški film — 21.40 Zrcalo tedna — 22.05 Olimpijski pregled — 22.20 Zabava vas Gertruda Munitić — 22.50 Poročila.

NEDELJA, 12. 2.: 8.05 Poročila — 8.10 Živ žav, otroška matineja — 8.55 ZOI 84: smučarski teki na 5 km (ž) — hitrostno drsanje

na 5000 m (m) — 12.30 625, oddaja za stik z gledalci — 12.50 ZOI 84: smučarski skoki (70 m), prenos — 15.00 ZOI 84: sankanje (m in ž), prenos — 16.00 Slovenci v zamejstvu — 16.30 Samorastniki, slovenski film — 17.55 Zimske olimpijske igre v Innsbrucku, film — 18.20 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.23 TV in radio nocoj — 19.25 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 19.57 Propagandna oddaja — 20.00 Šoferja, nadaljevanje — 21.00 ZOI 84: umetnostno drsanje — pari, — 23.05 Olimpijski pregled — 23.25 Poročila.

PONEDELJEK, 13. 2.: 8.55 ZOI 84: smučarski teki na 15 km (m) — hitrostno drsanje na 1000 m (ž) — 11.40 Propagandna oddaja — 11.50 ZOI 84: veselsalom za ženske, prenos 1. teka — 16.40 Poročila — 16.45 Meseček, otroška serija TV Beograd — 17.15 Ideali in dvomi: Besede in dejanja, izobraževalna serija — 18.00 Podravski obzornik — 18.15 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Zapisnik, drama — 21.05 Studio 2 — 22.05 Dnevnik — 22.20 Olimpijski pregled.

TOREK, 14. 2.: 8.55 ZOI 84: biatlon 10 km — hitrostno drsanje na 1000 m (m) — 11.40 Propagandna oddaja — 11.50 ZOI 84: veselsalom za ženske, prenos 2. teka — 13.30 ZOI 84: biatlon 10 km, posnetek zaključnega tekmovanja — 17.10 Poročila — 17.15 Glasba za cicibane — 17.30 MPF Celje 83 — Mešani mladinski zbori — 18.00 Obalno-kraški obzornik — 18.15 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.15 Cik cak — 19.20 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 ZOI 84: umetnostno drsanje — plesni pari — 23.00 Dnevnik — 23.15 Olimpijski pregled.

SREDA, 15. 2.: 8.55 ZOI 84: smučarski teki 4x5 km (ž) — sankanje - dvojice (m) — hitrostno drsanje 3000 m (ž) — 11.35 Propagandna oddaja — 11.45 ZOI 84: veselsalom za moške, prenos 1. teka — 13.30 ZOI 84: sankanje - dvojice (m), posnetek zaključnega tekmovanja — 16.55 Poročila — 17.00 Pedenžep — 17.30 Sava — reka, ki življenje daje — 18.00 Notranjski obzornik — 18.15 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.15 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 35 mm - Filmska delavnica ob slovaškem filmu Betonski pašniki — 22.05 Dnevnik — 22.20 Olimpijski pregled.

ČETRTEK, 16. 2.: 8.55 ZOI 84: smučarski teki - 4x10 km (m) — hitrostno drsanje 1500 m (m) — 11.35 Propagandna oddaja — 11.45 ZOI 84: veselsalom za moške, prenos 2. teka — 13.30 ZOI 84: hitrostno drsanje 1500 m (m), posnetek zaključka tekmovanja — 17.05 Poročila — 17.10 Odprava zelenega zmaja — Avto, mladinska nadaljevanje — 17.40 Koroški obzornik — 17.55 Glasbena oddaja — 18.15 Risanka — 18.30 Olimpijski pregled — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Tednik — 21.00 ZOI 84: umetnostno drsanje — moški prosto — 23.00 Dnevnik — 23.15 Olimpijski pregled.

ORF — KOROŠKI RADIO SLOVENSKE ODDAJE

PETEK, 10. 2.: 14.10 Obzornik — M. Hartman — H. Artač.

SOBOTA, 11. 2.: 9.00 Voščila.

NEDELJA, 12. 2.: 7.05 Duhovni nagovor — Voščila.

PONEDELJEK, 13. 2.: 14.10 Obzornik — I. Dekleva: Popularna slovenska klavirska glasba.

TOREK, 14. 2.: 9.30 Zborovske skladbe Luke Kramolca — 14.10 Obzornik — L. Kupper: Enkrat je bil en škrt.

SREDA, 15. 2.: 14.10 Obzornik — Ljudske pesmi in viže — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 16. 2.: 14.10 Obzornik — Mladinska oddaja: Jadagani — Mateja in duo Kora (Koncert iz javnega studia Koroškega radia.).

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 10. 2.: 4.30 Poročila — 5.50 Rekreativa — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.50 Človek in zdravje — 14.25 Voščila — 15.30 Dogodki in odmevi — 18.00 Vsa zemlja bo z nami zapela — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 20.00 Zakaj imamo radi — 21.05 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu.

SOBOTA, 11. 2.: 4.30 Poročila — 6.20 Rekreativa — 7.25 Dobro jutro, otroci — 8.05 Pionirski tednik — 10.05 Svetovna repor-

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St. Ruprecht-Strasse 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, teleks 42086 sindok a.

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 32 5 50.
Tisk: Založništvo in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

taža — 11.30 Srečanja republik in pokrajin — 12.10 Voščila — 14.05 Kulturna panorama — 15.30 Dogodki in odmevi — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Za naše najmlajše — 20.00 Oddaja za Slovence po svetu — 23.00 Poročila — 23.05 Literarni nočno — 23.15 Od tod do polnoči — 0.05 Nočni program.

NEDELJA, 12. 2.: 5.00 Poročila — 7.08 Radijska igra za otroke — 9.05 še pomnite, tovariši — 10.05 Nedeljska matineja — 11.00 Voščila — 13.20 Za naše kmetovalce — 14.20 Humoreska tega tedna — 15.30 Nedeljska reportaža — 15.55 Amaterski zbori pred mikrofonom — 16.20 Pogovor s poslušalci — 17.50 Radijska igra (zabavna) — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč otroci — 20.00 V nedeljo zvečer — 24.00 Poročila.

PONEDELJEK, 13. 2.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Aktualni problemi marksizma — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.50 Ponedeljkov križemkraj — 14.25 Voščila — 15.30 Dogodki in odmevi — 19.35 Lahko noč, otroci — 20.00 Kulturni globus — 20.10 Pap delavnica — 22.30 Ob domačem ognjišču — 23.05 Literarni nočno — 23.15 Zimzelene melodije — 24.00 Poročila — 0.05 Nočni program — glasba — vmes poročila.

TOREK, 14. 2.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.35 Iz glasbenih šol —

12.30 Kmetijski nasveti — 14.05 Odrasli tako, kako pa mi — 14.35 Mladinski pevski festival — Celje 83 — 18.00 Sotočja — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Slovenska zemlja v pesmi in besedi — 21.05 Radijska igra — 23.05 Literarni nočno — 0.05 Nočni program.

SREDA, 15. 2.: 4.30 Poročila — 5.50 Rekreativa — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.25 Voščila — 15.30 Dogodki in odmevi — 18.30 S knjižnega trga — 19.00 Radijski dnevnik — 19.35 Lahko noč, otroci — 19.45 Z ansamblom Veseli planšarji — 20.00 Zborovska glasba po želji poslušalcev — 22.30 Zimzelene melodije — 0.05 Nočni program — glasba — vmes poročila.

ČETRTEK, 16. 2.: 4.30 Poročila — 6.50 Dobro jutro, otroci — 8.05 Radijska šola za višjo stopnjo — 8.35 Igraj kolce — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.05 Za mlade radovedneže — 14.45 Naš gost — 18.00 Z ansamblom Bratov Avsenik — 19.35 Lahko noč, otroci — 20.00 Četrtekov večer — 21.05 Literarni večer — 22.00 Poročila — Našim rojakom po svetu — 22.30 Večerna podoknica — 0.05 Nočni program — glasba — vmes poročila.

MESEC KNJIGE

V KNJIGARNI

„Naša knjiga“

CELOVEC, PAULITSCHGASSE 5-7

Zagrabl priložnost in si izberi knjigo. Po dva- ali trikrat, celo štirikrat ceneje jo boš dobil.

Vesel boš, ker si dobil knjigo tako poceni, in veselili se bomo mi, ker smo pridobili na prostoru.

Pohiti, dokler imaš še izbiro.

VSAKA KNJIGA PO ŠIL. 5.-

- ALADINOVA ČUDEŽNA SVETILKA
- Leopold Suhodolčan, PR NAS IN OKOLI NAS
- Raymond Queneau, ZGODBA PO VAŠI IZBIRI
- Ciril Kosmač, TANTADRUJ — STOSTOLLA
- Maks Furijan, MASKA
- Avgust Šuligoj, MLADINSKO ZBOROVSKO PETJE
- MLADINA POJE
- Venceslav Winkler, PETELINJE PERO
- DIE SLOWENISCHE BERGTRANSVERSALE
- Peter Ficko, PO GORAH SEVEROVZHODNE SLOVENIJE
- SIE IN JUGOSLAWIEN
- JUGOSLAWISCHE KÜSTE
- Hening Helms, TEHNIKA IN REŽIJA IGRE
- NOVE SMERI V OBLIKOVANJU KRAJINE NA SLOVENSKEM
- KAMNIŠKE ALPE, PLEZALNI VZPONI
- Janez Kopač, ČLOVEKOVA EDINSTVENA VELIČINA
- Nace Šumi, PSENOVA LJUBLJANA
- HEIMSCHACHCOMPUTER
- VODNIK PO FONDIH ZGODOVINSKEGA ARHIVA

VSAKA KNJIGA PO ŠIL. 10.-

- Jože Sivec, 200 LET SLOVENSKE OPERE
- Dr. B. Tekavčič, KAJ MORA ŽENSKA VEDETI O SEBI
- J. F. Perkonig, UGRABLJENA STRD
- SIC — SÄMTLICH SLOWENEN
- Jurij Kurillo, S FOTOAPARATOM V NARAVI
- Jelka Pirkovič, IZGRADNJA SODOBNEGA MARIBORA
- ŠARABANKA

VSAKA KNJIGA PO ŠIL. 15.-

- Matjaž Kmecl, S PRIJATELJI POD MACESNI
- Gitica Jakopin, VERONIKA
- UREDIMO SI STANOVANJE
- DOMAČI PEK
- VSE O LEPOTI

VSAKA KNJIGA PO ŠIL. 20.-

- Rosemarie Hume, KUCHARICE ZA SLADOKUSCE
- PLANICA
- Miloslav Savic, UJEC NAŠEGA MESTA
- Miško Kranjec, MLADOST V MOČVIRJU
- Philip van den Berg, NOFRETETE
- MOJ OTROK

KNJIGE MED 25.- IN 50.- ŠIL.

- Anton Slodnjak, POGINE NAJ PES I/II 50.-
- Beno Zupančič, NOČ IN DAN 25.-
- ADUTI DOBRE KUHINJE 30.-

OPOZARJAMO VSE LJUBITELJE SLOVENSKE KNJIGE, DA SI LAHKO

brezplačno izposojajo knjige in revije

V SLOVENSKI ŠTUDIJSKI KNJIŽNICI

S PODROČJA SVETOVNE POLITIKE:

- Servan J., Schreiber J.: SVETOVNI IZZIV — 318 str. — (Plava biblioteka)
- Čuček J.: MED KUBO IN INDIJO. — 333 str.
- Vratuša A.: NEUVRŠČENI IN NOVI MEDNARODNI EKONOMSKI RED. — 71 str. — (Družbeno izobraževanje; 61)
- Herbig J.: V BLODNJAKU TAJNIH SLUŽB: primer Jennifer. — 234 str.
- Broz J.: JUGOSLAVIJA V BOJU ZA NEODVISNOST IN NEUVRŠČENOST. — 2. izd. — 483 str. — (Izbor del / Josip Broz Tito; 5)
- Lipušček U.: SPOPAD NA ŠAT EL ARABU: zakaj je prišlo do vojne med Irakom in Iranom v jeseni 1980? — 1. natis — 44 str. (Aktualna tema)
- Smole J.: PROTISLOVJA DANAŠNJEGA SVETA. — 66 str. — (Mala knjižnica splošnega ljudskega odpora in družbene samozščite; 1)
- Blatnik V.: ROJSTNA LETA IN PRVI BOJI DELAVSKEGA RAZREDA. — 3. zv. — (Družbeno izobraževanje)
- Stanič J.: RAZPOTJA KOMUNIZMA. — 698 str. — (Misel in čas)
- Štajner K.: VRNITEV IZ GULAGA. — 246 str. — (Plava biblioteka)

SŠK ima svoje prostore v Tarviser Straži 16, tel. 51 15 34

Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimale.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Wagner o dvojezičnem šolstvu: „Tako ne bo ostalo“

Če bodo stranke priznale „štetje posebne vrste“ iz leta 1976 kot ugotavljanje manjšine, kakor ga zahteva manjšinski šolski zakon iz leta 1959, potem bo ta zakon dokončno začel veljati. To je v posebnem pogovoru z našim listom rekel deželni glavar Wagner. V torek po vladni seji je bil izjavil, da bi po pogajanjih med predsedniki strank na zvezni ravni lahko prišlo do sprememb v manjšinskem šolstvu.

O spremembah, o možnih modelih za naprej se Wagner ni hotel izjasniti, vendar je rekel, da bodo stranke skušale za novo ureditev dobiti tudi soglasje Slovencev. Vsekakor tako ne bo ostalo, kakor je, pa tudi ghetto-šol ne bo.

Doslej je sistem dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem toliko provizoričen, kolikor šolski zakon iz leta 1959 predvideva posebno preštevovanje manjšine, ki naj bi bilo osnova za teritorialno opredelitev dvojezičnih šol. Glede teritorialne veljavnosti — doslej so dvojezične šole v tistih ob-

činah, v katerih je bil pouk ob začetku šolskega leta 1958/59 dvojezičen — torej po vsem videzu pripravljajo spremembe.

Po Wagnerjevem mnenju obstajajo možnosti za tako ureditev, da nihče ne bo mogel biti užaljen. Gre mu za skupno rešitev, na katero bi pristali tudi Slovenci. Sicer za njega leto volitev ni najprimernejši čas za urejevanje takih vprašanj, toda če vse strani začnejo razpravljati o njih („Svobodnjaki in Slovenci, mi o tem nismo hoteli govoriti“), potem politika ni zmožna ohraniti status quo.

Po prepričanju deželnega glavarja se bo ta diskusija končala brez zmagovalcev in poražencev. „Zmagati mora zmeraj politika.“ Zato pa naj bi vse storili, da bi v soglasju in sodelovanju našli rešitve, ki bodo zadovoljile najširše dele prebivalstva. Po njegovem mnenju je to mogoče.

Glede dvojezične osnovne šole v Celovcu pa Wagner ostaja pri svojem stališču: izključena je, kajti že neka odločitev nekega vrhovnega sodišča iz leta 1909 ne dopušča te možnosti. Razen tega bi bil potreben nov zakon, za katerega v trenutnem ozračju ne vidi možnosti. Pa saj zakon take dvojezične osnovne šole v Celovcu ne izključuje, smo dejali deželnemu glavarju. Wagner: „Zakon to izključuje.“

P. W.

„Krizni telefon“ ZA ŠOLARJE IN STARŠE

Spričevalo je za marsikoga velik problem. Zato je Koroški deželni šolski svet letos prvič uvedel takozvani „krizni telefon“. Starši in šolarji preko njega takoj dosežejo šolskega psihologa.

V soboto 11. februarja (razdelitev spričeval), in v ponedeljek, 13. februarja (1. dan počitnic) bo „krizni telefon“ deloval med 8. in 20. uro v teh krajih:

CELOVEC: tel. 56 6 59 (dr. Lach,

dr. Kampfer-Löberbauer)

BELJAK: tel. 26 5 43 (dr. Genser,

dr. Amlacher)

WOLFSBERG: tel. 34 72 (dr. Zernig)

Pogovor je možen dosedaj le v nemškem jeziku.

Domače podjetje s sedežem v Celovcu išče

SAMOSTOJNEGA VODIO PISARNE

Pogoji: odlično obvladanje slovensčine in nemščine v pisani in ustni obliki ter obvladanje celotnega pisarniškega dela (tipkanje, korespondenca, telefon). Javijo se lahko moški kot ženske. Služba se lahko nastopi takoj. Plača po dogovoru.

Interesenti naj se javijo na uredništvu Slovenskega vestnika (telefon 54 0 42 ali pismeno).

Feldnerjev referendum proti dvojezični šoli

Ljudje okoli dr. Feldnerja, združeni v KHD, pripravljajo referendum „za pravično ureditev koroških šolskih vprašanj“. Za tako ureditev, ki bi z drugimi besedami pomenila demontažo obstoječega dvojezičnega šolstva, hočejo najprej v uvedbenem postopku zbrati tritisoč podpisov, seveda po vsej koroški zemlji, nato pa še dodatnih petnajstisoč za sam referendum.

Predmet referenduma je zakonski osnutek za novo ureditev dvojezičnega šolstva, ki se vsebinsko skorajda pokriva z zakonskim predlogom FPO, saj prav tako zahteva ločitev šolarjev na „slovenske“ in „nemške“ razrede. Modificirane, to pomeni poostrene so le nekatere določbe: pri svobodnjakih naj bi teritorialno veljavnost določili po odredbi z zakonom o narodnih skupinah, pri Feldnerju pa po prijavi v šolskem letu 1983/84; medtem ko svobodnjaki predvidevajo, da bi potrebno število šolarjev za razred določili mimo minimalnega števila desetih učencev, pa Feldner kot pravilo predvideva to minimalno število. Na šolah, kjer tega števila za sestavo lo-

čenih razredov ne bi dosegli, pa naj bi zagotovili jezikovni pouk oziroma bi učence vozili v sosednje šole. Po sedanjih podatkih bi tako izpadlo 45 od 81 dvojezičnih šol, kjer je letos prijavljenih manj kot deset učencev, od teh pa bi na 14 šolah, kjer že nekaj let ni prijav, možnost dvojezičnega pouka sploh ukinili.

Mimo znanega zagotavljanja, kako pravična bi bila taka ureditev za Slovence, in demagogije, da je na južnem Koroškem že dovolj slovenskih učiteljev, saj pride že eden na štiri do pet prijavljenih otrok, kaže zabeležiti še novost, da je KHD opustil zahtevo po ghetto-šolah, in Feldnerjevo izjavo, da bi lahko priznal štetje iz leta 1976 kot preštevovanje manjšine. Feldnerjev pristanek torej Wagner ima.

Oddam avto znamke FIAT 126, model 1978, po ugodni ceni. Interesenti naj se javijo v uredništvu Slovenskega vestnika, tel. 0 42 22 - 54 0 42

Sarajevo: Slovenska olimpijska zaprisega

Bojan Križaj je minulo sredo z olimpijsko zaprisego v slovenskem jeziku otvoril v imenu športnikov iz 49 držav 14. zimске olimpijske igre v Sarajevu. Tudi pri nas je čutili olimpijski utrip, čeprav je Sarajevo oddaljen 700 km; slovenska olimpijska zaprisega pa nas je še bolj povezala s športnimi igrami v Sarajevu.

Nad 100 ur televizijskega programa nas čaka še v avstrijski (nekateri pa tudi v jugoslovanski) televiziji. Nekateri so sedeli pred televizorji, ko je v torek bilo avstrijsko hokej-

sko moštvo poraženo od Finske le s 4:3. Našo pozornost pa bosta seveda pritegnili tudi skakalni tekmi v nedeljo 12. in v soboto 18. februarja, kjer sodeluje naš rojak Zahomčan Hanzi Wallner. Sploh je omembe vredno, da se bodo športniki nordijskih disciplin pomerili med drugim tudi na Velikem polju Igmana, kjer so med drugo svetovno vojno potekali hudi boji med okupatorji in partizani. Sedaj se bo na istih tleh pomerila mladina iz vsega sveta v plemenitem boju za olimpijske slave.

Smučarska tekma v Lepeni

Letošnja zima je tudi športni sekcijski „Zarja“ v Železni Kapli precej ponagajala. Ni bilo dosti, da smo 14. društveno smučarsko tekmo v smuku morali preložiti s 6. na 29. januar, vremenske neprilike bi tudi zadnjo nedeljo domala preprečile izvedbo te priljubljene prireditve. Povrhu pa se je zaradi terminskih stisk ta dan itak nakopičilo zimskošportnih prireditev v občini.

Ceprav so se prijatelji društva — v prvi vrsti mladina iz Lepene — pošteno trudili, da pripravijo progo, je šele nekoliko pred 13. uro nehale deževati in snežiti ter se je pretrgala gosta megla. Končno je bilo le možno startati.

Vreme je zadržalo gotovo nekaj tekmovalcev, pa se je po nekoliko mehki progi kljub temu spustilo preko 60 smučarjev. Dejstvo, da ni bilo najmanjše nezgode odlikuje prav vse tekmovalce, gotovo pa najbolj razveseljuje organizatorje SPD Zarja.

Za ogromen trud pri pripravi in izvedbi se je pri razdelitvi nagrad zahvalil predsednik Zarje vsem fantom v Lepeni kakor tudi Mozganovim. Pravtako tudi darovalcem pokalov; številni darovalci, pomagači in prijatelji pa naj ne zamerijo, če ne morejo biti vsi imenoma navedeni.

Pokale, nagrade in diplome so razdelili vodja športne sekcije Franc Stern, Ciril Oraže in predsednik SSZ Danilo Prušnik.

REZULTATI

I. Šolarji: 1. Rado Lipuš 1.09.57, 2. Emil Pasternik 1.10.54, 3. Martin Smrtnik 1.10.75, 4. Herbert Sadovnik 1.12.83, 5. Erhard Ošina 1.17.36, 6. Christian Ošina 1.36.96, 7. Paul Ošina 1.22.83. II. Mladinci: 1. Silvia Dreier 1.05.72, 2. Roswitha Dreier 1.17.01, 3. Alexandra Zepitz 1.17.10, 4. Sabine Smrtnik 1.35.92. III. Ženske: 1. Andrea Knoll 1.00.93, 2. Franziska Paul 1.02.41, 3. Brigitte Tomaschitz 1.03.39, 4. Elisabeth Knez 1.07.11, 5. Edelfraud Vejnig 1.07.28. IV. Mladinci, gostje: 1. Johann Wutte 55.32, 2. Walter Luschning 55.56. V. Seniorji: 1. Hans Führendorfer 59.57, 2. Michael Ošina 1.00.91, 3. Emil Kordesch 1.01.01, 4. Josef Uch 1.02.81. VI. Mladinci: 1. Franc Oraže 53.30, 2. Rainer Lapor 53.33, 3. Josef Sporn 54.23, 4. Franci Wölcher 55.71, 5. Marjan Oraže 56.91, 6. Ernst Blajs 57.19, 7. Douglas Thurn 57.53, 8. Helmut Lamprecht 58.21, 9. Franc Ošina 58.60, 10. Helmut Malle 59.32, 11. Anton Blajs 1.01.39, 12. Karl Haderlap 1.14.23. VII. Moški, gostje: 1. Erich Plieschounig 51.75, 2. Karl Miklau 52.57, 3. Herbert Golaučnik 53.58, 4. Johann Miklau 55.03, 5. Anton Brežjak 1.00.18, Karl Vejnig izpadel, Peter Schlieber izpadel. VIII. Moški, splošno: 1. Franz Lach 50.14, 2. Albin Knoll 50.25, 3. Norbert Kucher 51.08, 4. Haller Emil 51.86, 5. Franz Schmacher 52.18, 6. Hannes Oraže 52.63, 7. Manfred Maloveršnik 53.22, 8. Emil Smolnig 53.38, 9. Albert Rozman 53.44, 10. Michael Ošina 53.86, 11. Zdravko Haderlap 54.65, 12. Josef Oraže 54.88, 13. Willi Ošina 55.09, 14. Peter Kuchar 55.99, 15. Gerhard Weiz 56.55, 16. Josef Ošina 56.91, 17. Leopold Damschar 59.95, Ciril Oraže izpadel.

M. T.

Regina Smrtnik presenetila

Regina Smrtnik iz Obirskega je bila zadnjo soboto v Krastalu med tistimi, ki so presenetili vse. Ze v prvem teku je bila za 5 sekund hitrejša od doslej najboljške Korošice Anite Blüml, ki bo sodelovala tudi na evropskem prvenstvu. Smrtnikova pa se je v drugem teku še stopnjevala. Najbliže ji je prišla mladinka Sabine Scheik iz Bistrice v Rožu ter Flori Miklau.

REZULTATI

Ženske: 1. Regina Smrtnik (SSK Obir) 3.41.68, 2. Gudrun Halgarter (ATZS Ferndorf) 3.54.63. Mladinke: 1. Sabine Scheik (REC Suet-schach/Sveče) 3.42.54, 2. Andrea Wiettsch (ASKO Finkenstein/Bektšan) 3.57.07. Moški, splošno: 1. Gerhard Mavrin (Landskron). Š športniki sankami sta v svojih skupinah zmagala Johan Smrtnik (SSK Obir) in Florian Hribernig (TVN Sele).

Slovenski atletski klub vabi vse svoje navijače in prijatelje na

SAK ples

v soboto 18. 2. 1984 ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici. Pridite v čim večjem številu. Čakajo vas lepe nagrade, med drugim kar 6 parov smučarjev in večdnevno potovanje.

Za ples igra: Planinski sekret.

Šentjakob zmagal - Selani drugi

Nogometno moštvo DSG Sele je v nedeljski finalni igri podleglo SV St. Jakob (Šentjakob) s 3:6 in si tako osvojilo odlično drugo mesto v borbi za naslov Rožanskega nogometnega prvaka v hali. Prvak so postali Šentjakobčani, razvrstitev od 3. do 10. mesta pa se glasi tako: ATUS Ferlach (Borovlje), Köttmannsdorf (Kotmara vas), Maria Rain (Zahpolje), Ludmannsdorf (Bilčovs), St. Margarethen (Šmarjeta), ATUS Feistritz i. R. (Bistrica v R.), DSG Ferlach (Borovlje), St. Egyden (Šentilj).

Deset let uspešnega dela Društva za slovenske študije v New Yorku

Pred zaključkom lanskega leta smo člani zgoraj omenjenega akademskega združenja prejeli obsežen zbornik, ki nas je opozoril na to, da je *society for Slovene Studies* (SSS — s sedežem v New Yorku) med nami že celo desetletje. Odborniki so raztreseni po vsem severnoameriškem kontinentu, člani in sodelavci so vsepovsod po svetu, tudi v Jugoslaviji.

V jubilejnim zborniku so objavljeni seznanji dosedanjih društvenih konferenc (prva je bila aprila 1973 v New Yorku), publikacij, izbrana bibliografija tiskov posameznih članov in še marsikaj takega. SSS redno izdaja revijo z naslovom „*Journal of the Society for Slovene Studies*“, njen sedanjí urednik je Henry R. Cooper jr. z univerze za Indiano.

Kot vidimo, v društvu niso samo Slovenci oz. potomci Slovencev. Seznan članov in sodelavcev izkazuje imena najrazličnejših narodnosti — vsi so združeni samo zato, ker se ukvarjajo s študijem slovenistike. Sicer pa pozna društvo vsaj tri dobre razloge za svoj obstoj in za svojo uspešno dejavnost, kot je to uvodno znova poudaril dolgoletni predsednik SSS prof. Rado L. Lenček s Kolumbijske univerze v New Yorku: društvo širi zanimanje za slovensko kulturo onstran domačih meja, razvija znanstveno raziskovanje te iste kulture, navsezadnje pa še integrira rezultate slovenističnih preiskav v širše znanstvene sinteze in panorame...

Že bežen pregled posameznih delovnih naslovov nam pove, da se razpravljanje članov dotika prav vseh aspektov slovenske biti, tako onih iz preteklosti kot tistih iz naše sedanjosti.

Slovenski bralci v Avstriji bodo prav gotovo pozdravili dejstvo, da so konference in publikacije Društva za slovenske študije polne naslovov, ki se vežejo na slovensko Koroško, na njeno zgodovino, njeno kulturo, njeno jezikovno življenje. Med posameznimi naslovi je najti že tanjše in debelejšje knjige, napisane na koroške teme. Povečini so vse tiskane v angleščini, izšle so pri ameriških univerzah oz. njihovih založniških hišah, poznajo pa jih vse akademske knjižnice širom po svetu. Med temi knjigami sta med nami najbolj znani Thomasa M. Barkerja „*The Slovenes of Carinthia; A National Minority*“ (Koroški Slovenci; Narodnostna manjšina), izšla je v New Yorku in v Washingtonu

pri založbi Studia Slovenica l. 1960, in Andreasa Moritscha (s sodelovanjem T. M. Barkerja) „*Slovenska manjšina na Koroškem*“ (The Slovene Minority of Carinthia), izšla je šele lani v New Yorku pri založbi Columbia University Press.

Poleg omenjenih se pogosteje oglašajo v tisku s slovenskimi koroškimi temami še Jakob Bačič (univerza Oregon), Gerhard Neweklowsky (z univerze v Celovcu), Erich Prunč (Gradec), Tom M. S. Priestly (iz Alberte v Kanadi), David F. Stermole (tudi iz Kanade), in drugi.

Zbornik, iz katerega sem tukaj povzel nekaj malega „za pokušnjo“, so uredili: Ian Kelly, William W. Derbyshire, Toussaint Hočevar in Rado L. Lenček. Na nekaj več kot sto petdesetih straneh pripoveduje o vedno večjem zanimanju tako domačih kot tujih znanstvenikov za slovensko kulturo in za slovenske ljudi. Društvo za slovenske študije se je v prvem desetletju svojega delovanja resno uveljavilo v severni Ameriki in drugje kot največje središče slovenistike izven meja naše matične domovine.

Ivan Dolenč (Kanada)

Dolga pot kratke pesmi

Slovenska mladina v Ameriki prebira tudi pesmi slovenskih koroških avtorjev. Pesmico Valentina Polanška z naslovom „Kot zadnji takti“ so mladi slovenski bralci spoznali v zadnji izdaji mesečnika „The Voice of Youth“ (Glas mladine). V daljnem mestu Buss Ridge v srednjeameriški zvezni državi Illinois izdaja Slovensko narodno podporno društvo (Slovene National Benefit Society) ta mladinski mesečnik, ki mladini približa slovensko kulturo. V zadnji izdaji lanskega leta najdemo v rubriki „Govorimo slovensko“ Polanškovo pesnitev, ki opeva „bežne trenutke minejajočega leta“. Veseli nas, da seže beseda koroškega slovenskega avtorja tako daleč.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 9. februarja 1984

Za 100 din dobite	12.50 šil.
Za 100 din plačate	15.50 šil.
Za 100 lir dobite	1.11 šil.
Za 100 lir plačate	1.20 šil.
Za 100 mark dobite	695.00 šil.
Za 100 mark plačate	711.30 šil.

Sankarska tekma SŠK Obir v Lobniku

Sankarske tekme za pokal Obirja so se zadnjo nedeljo nadaljevale pri Mikeju v Lobniku. Prvič je bil prireditelj SŠK Obir. Rekordno število 106 tekmovalcev se je spustilo po izvrstno pripravljeni progi, in se borilo za zmago v 13 skupinah. Najboljši dneva pa je postal član SŠK Obir Hanzi Smrtnik.

Predsednik SŠK Obir mag. Mirko Oraže se je ob podelitvi nagrad v

hotelu Obir zahvalil vsem, ki so pomagali pri organiziranju tekme, prav posebno še Mikejevi družini, ki je dala na razpolago tudi progo. Poseben pozdrav je veljal tekmovalcem iz Jesenic skupno s predsednikom sankarske zveze Slovenije za naravne proge Danijelom Burnikom. Mag. Oraže in sekcijski vodja za sankanje Fridi Osojnik sta najboljšim podelila pokale in priznanja.

REZULTATI

Šolarke I: 1. Ani Kogoj (SPD Zarja), 2. Doris Zura (TVN Šmarjeta), 3. Marta Travnik (SPD Zarja). Šolarke II: 1. Klavdija Miklau (SSK Obir), 2. Diana Olip (SPD Zarja), 3. Krista Oraže (SPD Zarja). Šolarji I: 1. Marko Smrtnik (SPD Obir), 2. Emil Potočnik (Šentilj), 3. Peter Brucknig (SPD Obir). Šolarji II: 1. Rudi Karničar, 2. Jakob Haderlap (oba SPD Obir), 3. Paul Ošina (SPD Zarja). Mladinci: 1. Izidor Karničar, 2. Milan Hribar (oba SŠK Obir), 3. Mirko Cuderman (SPD Obir). Splošno ženske: 1. Inge Karničar (AK Obir), 2. Elisabeth Olip (SPD Zarja), 3. Sonja Noč (Jesenice). Splošno moški: 1. Hanzi Smrtnik (SSK Obir), 2. Joži Karničar (AK Obir), 3.

Ernst Novotny (TVN Šmarjeta). Starostna moški I: 1. Flori Miklau (SSK Obir), 2. Fridi Unterwager (ASKO Finkenstein/Bektšan), 3. Josef Jung (TVN Sele). Starostna moški II: 1. Josef Stane (SPD Zarja), 2. Thomas Wutte, 3. Engelbert Živkovič (oba TVN Šmarjeta). Dvojice: 1. Johi in Joži Ošina, 2. Hanzi in Marko Smrtnik, 3. Erich in Ernst Novotny. Športne sanke I: 1. Milan Hribar (SSK Obir), 2. Franc Ošina (SSK Obir), 3. Boštjan Cesar (Jesenice). Športne sanke II: 1. Hanzi Smrtnik (SSK Obir), 2. Josef Jung (TVN Sele), 3. Joži Karničar (AK Obir). Tekmovalne sanke: 1. Willi Uršič, 2. Hanzi Smrtnik (oba SŠK Obir), 3. Toni Wutte (TVN Šmarjeta).

Cjo

Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabijo na

VI. zimski pohod „Arihova peč“

V SPOMIN NA PADLE BORCE POD ARIHOVO PEČJO
FEBRUARIJA 1945

ki bo v nedeljo 4. marca 1984, s pričetkom ob 10. uri pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

1. a) Smučarski tek — 3,5 km (1 krog) ● otroci do 10 let (letniki 1974 in mlajši) ● dekleta do 16 let (1968—1973) ● ženske do 30 let (1954—1967) ● ženske nad 30 let (letniki 1953 in starejše)

b) Smučarski tek — 7 km (2 kroga) ● fantje do 16 let (1973—1968) ● moški do 30 let (1967—1954) ● moški nad 30 let (1953 in starejši) ● tekmovalna ženska in moška skupina

2. Pohod za pešce od Polanca preko bivšega partizanskega bunkerja do planinske postojanke „Koče nad Arihovo pečjo“ (1084 m) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske kočice do Polanca.

ZIMSKI POHOD „ARIHOVA PEČ“ bo izveden ob vsakem vremenu, v slučaju pomanjkanja snega bo samo pohod.

